

S
ygn. akt XXV C 192/23

WYROK W IMIENIU RZECZYPOSPOLITEJ POLSKIEJ

Dnia 23 października 2023 r.

Sąd Okręgowy w Warszawie XXV Wydział Cywilny, w składzie:

Przewodniczący:	sędzia Tomasz Gal
Protokolant:	stażysta Adam Darnikowski

po rozpoznaniu na rozprawie w dniu 23 października 2023 r. w Warszawie

sprawy z powództwa W. J.

przeciwko Bankowi (...) S.A. w W.

o ustalenie i zapłatę, ewentualnie o zapłatę i ustalenie, ewentualnie o ukształtowanie stosunku prawnego

Oddala powództwo,

Ustala, że strona pozwana wygrała niniejszy proces w całości, pozostawiając wyliczenie kosztów procesu referendarzowi sądowemu.

Sygn. akt XXV C 192/23

UZASADNIENIE

Powód **W. J.** pozwem z dnia 15 grudnia 2022 r. (data nadania, k.66), skierowanym przeciwko **Bankowi (...) S.A.** z **siedzibą w W.**, wniósł o:

ustalenie nieistnienia stosunku prawnego wynikającego z umowy kredytu hipotecznego nr (...)z dnia 17 grudnia 2009 r. zawartej pomiędzy powodem a poprzednikiem prawnym pozwanego (...) Bank S.A.;

zasądzenie od pozwanego na rzecz powoda kwoty 409.007,30 zł wraz z odsetkami ustawowymi za opóźnienie od dnia 2 listopada 2022 r. do dnia zapłaty z uwagi na nieważność umowy kredytu;

ewentualnie, w przypadku nieuwzględnienia powyższych żądań, wniósł o:

zasądzenie od pozwanego na rzecz powoda kwoty 85.978,95 zł wraz z odsetkami ustawowymi za opóźnienie od dnia 2 listopada 2022 r. do dnia zapłaty;

ustalenie istnienia stosunku prawnego wynikającego z umowy kredytu hipotecznego nr (...)z dnia 17 grudnia 2009 r. zawartej pomiędzy powodem a poprzednikiem prawnym pozwanego (...) Bank S.A., z tym zastrzeżeniem, że nie wiąże powoda (jest względem niego bezskuteczne) od dnia zawarcia Umowy odesłanie do wskaźnika referencyjnego WIBOR 3M zawarte w § 1 ust. 3.12-3.13, § 6 ust. 2, § 10 ust. 3.1-3.3 umowy, § 2 ust. 13 lit. a), § 2 ust. 14, 23, 24, § 8 ust. 1, 4, 5, 6, 7 i 8 regulaminu oraz § 1 aneksu nr (...) (oprocentowanie kredytu w całym okresie kredytowania równe

jest wskazanej w powyższych postanowieniach umownych stałej marży Banku w wysokości 4,37%, a od dnia wejścia w życie aneksu nr (...) zawartego w dniu 02.07.2012 r. - 3,87%);

ewentualnie, w przypadku nieuwzględnienia powyższych żądań, wniósł o:

ukształtowanie stosunku prawnego wynikającego z umowy kredytu hipotecznego nr (...) z dnia 17 grudnia 2009 r. zawartej pomiędzy powodem a poprzednikiem prawnym pozwanego (...) Bank S.A. przez oznaczenie sposobu wykonania zobowiązania i wysokości świadczenia w ten sposób, że:

od dnia 2 listopada 2021 r. wskaźnik referencyjny WIBOR 3M we wszystkich postanowieniach umownych zastępuje się wskaźnikiem referencyjnym WIRON (poprzednia nazwa - WIRD, tj. W. Indeks Rynku Depozytowego) publikowanym obecnie przez (...) S.A.,

maksymalna wysokość odsetek wynikających z Umowy nie może w stosunku rocznym przekraczać wysokości 8,87% oraz powstałą z tego tytułu w okresie od dnia 2 listopada 2021 r. do dnia uprawomocnienia się orzeczenia w niniejszej sprawie nadpłatę zalicza się na poczet spłaty kapitału kredytu.

Dodatkowo powód wniósł o zasądzenie od pozwanego na rzecz powoda kosztów postępowania, w tym kosztów zastępstwa procesowego według norm prawem przepisanych powiększonych o stawkę podatku VAT wraz z odsetkami ustawowymi za opóźnienie od dnia uprawomocnienia się orzeczenia do dnia zapłaty oraz opłaty skarbowej od pełnomocnictwa.

Wskazując na okoliczności uzasadniające roszczenie podano, że w dniu 17 grudnia 2009 r. W. J. zawarł z poprzednikiem prawnym pozwanego banku umowę o kredyt hipoteczny nr (...). Wyjaśniono, iż środki pochodzące z kredytu zostały przeznaczone na cel dowolny oraz konsolidację zobowiązań finansowych, co nie miało związku z działalnością gospodarczą czy zawodową powoda.

Zaznaczono, iż celem powoda było pozyskanie kredytu w walucie polskiej. Bank przedstawił powodowi ofertę kredytu złotówkowego ze zmiennym oprocentowaniem opartym o stawkę WIBOR 3M/6M. Kredyt ten przedstawiony był przez Bank jako najkorzystniejszy w jego ofercie. Szczegóły działania klauzuli zmiennego oprocentowania opartego o stawkę referencyjną WIBOR 3M/6M, w tym wpływ tej klauzuli na zobowiązania finansowe kredytobiorcy, nie były powodowi wyjaśniane. Bank nie poinformował powoda przede wszystkim o asymetrycznym rozkładzie ryzyka wzrostu stopy procentowej pomiędzy strony umowy kredytu. Nie przedstawił także powodowi historii zmian stawki WIBOR 3M/6M w zestawieniu z symulacjami opartymi o historyczne poziomy tej stawki, które unaocznilyby powodowi wpływ zwiększonej wartości stawki WIBOR 3M/6M na wysokość bieżącej raty kapitałowo- odsetkowej. Bank nie wyjaśnił także powodowi czym w ogóle jest stawka WIBOR 3M/6M i jaki jest jej wpływ na wysokość zobowiązań finansowych powoda - Bank nie wyjaśnił konsumentowi jakie czynniki wpływają na wartość tej stawki referencyjnej ani w jaki sposób jest ona kształtowana. Nie dostarczył także powodowi regulaminu ustalania wskaźnika referencyjnego WIBOR. Z tego względu powód na bazie informacji przekazanych mu przez Bank na etapie przedkontraktowym nie był w stanie oszacować skali i prawdopodobieństwa obciążającego go ryzyka ani potencjalnego całkowitego kosztu kredytu (w tym potencjalnej wysokości raty kredytu) w razie wzrostu stawki WIBOR 3M/6M. Ponadto podpisana umowa stanowiła wzór ogólnie stosowany przez Bank a jej treść została przygotowana w całości przez pozwanego. Ponadto powód nie negocjował treści klauzul umownych.

W ocenie powoda postanowienia zawarte w § 1 ust. 3.12-3.13, § 6 ust. 2, § 10 ust. 3.1-3.3 umowy, § 2 ust. 13 lit. a), § 2 ust. 14, 23, 24, § 8 ust. 1, 4, 5, 6, 7 i 8 regulaminu oraz § 1 aneksu nr (...), składające się na klauzulę zmiennego oprocentowania, która przewiduje, że oprocentowanie kredytu jest zmienne i oparte jest o stawkę referencyjną WIBOR 3M/6M, do której dodawana jest stała marża Banku stanowią niedozwolone postanowienie umowne w myśl art. 385¹ § 1 k.c. oraz art. 3 ust. 1 dyrektywy unijnej 93/13.

Odnosząc się do przesłanek z art. 385¹ § 1 k.c. powód zaznaczył, że zawierając umowę występował w charakterze konsumenta w rozumieniu art. 22¹ k.c. Kwestionowana klauzula zmiennego oprocentowania określa główne świadczenia stron wynikające z zawartej umowy kredytu, przy czym klauzula ta może zostać uznana za niedozwolone postanowienie umowne, gdyż nie została ona sformułowana w sposób jednoznaczny, tj. nie spełnia wymogu przejrzystości. Bank nie wywiązał się z elementarnych obowiązków informacyjnych względem powoda. Bank nie poinformował powoda przede wszystkim o asymetrycznym rozkładzie ryzyka wzrostu stopy procentowej pomiędzy strony umowy kredytu (to jest o tym, że ryzyko to obciąża w zasadzie wyłącznie konsumenta). Nie przedstawił także powodowi historii zmian stawki WIBOR 3M/6M oraz nie wyjaśnił czym w ogóle jest stawka WIBOR 3M/6M i jaki jest jej wpływ na wysokość zobowiązań finansowych powoda (jakie czynniki wpływają na wartość tej stawki referencyjnej, a także że ustalana jest ona w oparciu o jednostronne „deklaracje” banków zamiast w oparciu o obiektywne odczyty rynkowe na bazie rzeczywistych transakcji na rynku międzybankowym). Powód nie dowiedział się także od Banku, że stawka WIBOR 3M/6M tak naprawdę stanowi dodatkowe wynagrodzenie dla Banku - obok zastrzeżonej w kwestionowanej klauzuli „stałej marży”. W konsekwencji powód na bazie informacji przekazanych mu przez Bank na etapie przedkontraktowym nie był w stanie oszacować skali i prawdopodobieństwa obciążającego go ryzyka ani potencjalnego całkowitego kosztu kredytu w razie wzrostu stawki WIBOR 3M/6M.

Wskazano, iż kwestionowane postanowienia nie zostały indywidualnie uzgodnione z powodem, stanowiąc element wzorca umownego stosowanego masowo w obrocie z konsumentami. Powód nie negocjował i nie miał żadnego rzeczywistego wpływu na treść klauzuli zmiennego oprocentowania - powodowi przedstawiono gotowy tekst umowy (tzw. umowa standardowa), który mógł zostać w całości zaakceptowany przez podpis, albo w całości odrzucony, co byłoby równoznaczne z odmową udzielenia kredytu.

Ponadto w ocenie powoda przedmiotowa umowa pozostaje w sprzeczności z dobrymi obyczajami rażąco naruszając jego interesy. Konstrukcja klauzuli zmiennego oprocentowania powoduje skrajnie nierównomierny rozkład ryzyka wzrostu stopy procentowej pomiędzy strony umowy kredytu hipotecznego - to jest pomiędzy Bank i powoda. Zdaniem powoda dochodzi do przerzucenia tego ryzyka niemal w całości na konsumenta. Kredyt ze zmienną stopą procentową opartą o krótkoterminową stawkę WIBOR 3M/6M był de facto narzucony powodowi, albowiem banki w Polsce do pewnego momentu (2021 r.) nie oferowały kredytu ze stałą stopą - powód nie miał żadnego realnego wyboru. Powód wyjaśnił, iż o przerzuceniu ryzyka ekonomicznego decydują 3 elementy kwestionowanej klauzuli, tj.: zmienność oprocentowania, stosowanie krótkoterminowej stawki referencyjnej WIBOR 3M/6M, dodawanie do stawki referencyjnej WIBOR 3M/6M stałej marży.

Stawka WIBOR 3M/6M jako składowa oprocentowania kredytu hipotecznego stanowi również formę ukrytego wynagrodzenia dla Banku. Kwestionowana przez powoda klauzula zmiennego oprocentowania sprawia wrażenie powszechnie stosowanej na rynku towarów i usług konstrukcji kształtowania ceny „koszt + marża”, gdzie WIBOR 3M/6M stanowić ma „koszt” akcji kredytowej Banku, a zarobkiem (zyskiem) Banku jest „stała marża” dodawana do stawki referencyjnej WIBOR 3M/6M. Słowo „marża”, zgodnie z jego definicją słownikową, oznacza „różnicę między ceną zakupu a ceną sprzedaży towarów, przeznaczoną na pokrycie kosztów własnych przedsiębiorstwa handlowego i stanowiąca jego zysk”. Tymczasem w rzeczywistości WIBOR 3M/6M nie stanowi „kosztu” dla Banku udzielającego kredytu hipotecznego, ponieważ na rynku międzybankowym nie dochodzi do żadnych transakcji pomiędzy bankami opartych o tę stawkę. Bank nie musi „nabywać” na rynku międzybankowym (od innego banku) środków na sfinansowanie akcji kredytowej, ponieważ akcja kredytowana finansowana jest z depozytów klientów z uwagi na tzw. „nadpłynność” sektora bankowego. Oznacza to, że Bank zarabia nie tylko na „stałej marży” dodawanej do stawki WIBOR 3M/6M ale i także na tej stawce referencyjnej, która w swym pierwotnym założeniu miała jedynie odzwierciedlać koszty pozyskania pieniądza przez Bank na sfinansowanie akcji kredytowej. Powód nie był informowany przez Bank, że WIBOR 3M/6M nie stanowi jedynie kosztu dla Banku, ale w przeważającej mierze jest dodatkowym zarobkiem Banku uzyskiwanym kosztem konsumenta.

Powód zaznaczył także, iż kwestionowana klauzula zmiennego oprocentowania w zakresie wartości wskaźnika referencyjnego odsyła do tzw. tabeli obowiązującej w Banku, a więc do tabeli oprocentowania ustalonej przez sam

Bank, czyli stronę umowy, co jest dodatkowym argumentem świadczącym o niejednoznaczności tej klauzuli, a także o jej abuzywności. W dniu podpisania umowy Bank nie wskazywał jakichkolwiek obiektywnych i możliwych do zweryfikowania przez powoda wytycznych kształtowania publikowanej przez siebie tabeli oprocentowania. Powód nie dysponował również jakimkolwiek środkiem sprzeciwu wobec kształtowania tabeli oprocentowania przez pozwanego lub weryfikacji jej zasadności czy prawidłowości. Klauzula jest tak sformułowana, że swoboda Banku jest w tym zakresie niewspółmiernie wysoka. W ocenie Powoda ani on sam, ani Bank nie powinien mieć możliwości swobodnego konstruowania tabeli oprocentowania. Z tych względów również powyższy mechanizm jest spreczny z dobrymi obyczajami i prowadził do rażącego naruszenia interesów powoda. Nie sposób bowiem zaakceptować sytuacji, w której przedsiębiorca obejmuje pozycję dominującą nad konsumentem, a w szczególności zdolny jest do samodzielnego i niczym nieograniczonego kształtowania wysokości jego zobowiązania. Klauzule zastosowane przez Bank uniemożliwiały powodowi przewidzenie kosztów kredytu. Zostały one całkowicie uzależnione od decyzji Banku, który w sposób dowolny mógł zwiększać wartość zobowiązania. W świetle zasad współżycia społecznego oraz natury stosunku zobowiązaniowego zachowanie przez przedsiębiorcę możliwości dowolnego zmieniania wysokości zobowiązania konsumenta (w niniejszym przypadku przez odesłanie do tabeli oprocentowania Banku) jest praktyką naganną i niedopuszczalną, a także rażąco sprzeczną z interesem konsumenta.

Zaznaczano, iż decyzja o zmianie wysokości oprocentowania leży w wyłącznej gestii Banku, albowiem to Bank jednostronnie (w publikowanej przez siebie tabeli oprocentowania) ustala wartość „współczynnika zmiany”, który jest kluczowy dla możliwości aktualizacji oprocentowania, co oznacza, iż kwestionowana klauzula zmiennego oprocentowania jedynie pozornie uzależnia bieżącą wysokość oprocentowania od wartości wskaźnika WIBOR 3M/6M. Z treści kwestionowanej klauzuli wynika, że choć co prawda stopa bazowa (WIBOR 3M/6M) jest stała w okresie kwartału kalendarzowego, tak zmianie ulegać może ona wyłącznie wtedy, gdy różnica pomiędzy poprzednią wartością wskaźnika (z poprzedniego kwartału) jest równa co najmniej „współczynniki zmiany podanemu w aktualnej Tabeli”.

Ponadto Powód podniósł również, że kwestionowana przez niego klauzula zmiennego oprocentowania dodatkowo zawiera możliwość dowolnego i jednostronnego modyfikowania przez Bank wysokości oprocentowania niezależnie od zmian wartości wskaźnika referencyjnego WIBOR 3M/6M, a więc zawiera również tzw. klauzulę blankietowej (dowolnej) zmiany oprocentowania. Z analizy treści kwestionowanych postanowień umownych wynika bowiem, że Bank przyznał sobie dodatkowe prawo do zmiany oprocentowania w razie ziszczenia się bardzo ogólnych i wybitnie niesprecyzowanych przesłanek, takich jak „zmiana parametrów finansowych rynku pieniężnego i kapitałowego w kraju (lub krajów zrzeszonych w UE), którego waluta jest podstawą indeksacji”. Taki sposób skonstruowania klauzuli zmiennego oprocentowania w istocie uniezależnia jego wysokość od jakichkolwiek obiektywnych i weryfikowalnych kryteriów, w tym uniezależnia wysokość oprocentowania od wartości wskaźnika referencyjnego (WIBOR 3M/6M), a nawet od wartości stałej marży Banku, oddając decyzję co do wysokości oprocentowania wyłącznie w ręce pozwanego Banku. Fakt ten nie tylko świadczy o niejednoznaczności spornej klauzuli zmiennego oprocentowania (określającej główne świadczenia stron), ale przede wszystkim wprost świadczy o abuzywności tak skonstruowanej klauzuli.

Powyższa argumentacja zdaniem powoda przemawia za uznaniem kwestionowanej klauzuli zmiennego oprocentowania za niedozwolone postanowienie umowne. Treść i konstrukcja tej klauzuli stoi bowiem w sprzeczności z wymogami dobrej wiary, powodując znaczącą nierównowagę wynikających z umowy praw i obowiązków stron ze szkodą dla konsumenta (art. 385¹ § 1 k.c. w zw. z art. 3 ust. 1 dyrektywy 93/13).

W ocenie Powoda okoliczności zawarcia i treść spornej Umowy kredytu, a w szczególności klauzuli zmiennego oprocentowania, prowadzą do wniosku o nieważności umowy ze względu na niezrealizowanie przez pozwanego obowiązków informacyjnych wynikających z dyrektywy MIFID, dyrektywy 2006/73/WE oraz dyrektywy MIFID II (w szczególności art. 19 dyrektywy MIFID I oraz art. 27 dyrektywy 2006/73/WE). Wyjaśniono przy tym, iż jakkolwiek akty te regulują w głównej mierze postępowanie związane z usługami i działalnością inwestycyjną przedsiębiorstw inwestycyjnych, to przepisy dotyczące obowiązków informacyjnych wobec inwestora (osoby fizycznej lub prawnej) pozostają wiążące również dla instytucji kredytowych, a taką instytucją jest właśnie pozwany Bank. Pozwany nie

przedstawiając powodowi opisu ryzyka, jakie wiąże się z zawarciem umowy doprowadził do powstania zobowiązania, w której konsument nie posiada pełnej świadomości o sposobie kształtowania i ryzyku zmiany oprocentowania kredytu, które obciąża go niemal w całości.

Niezależnie od powyższego, powód wskazał również na sprzeczność stawki referencyjnej WIBOR 3M/6M stanowiącej istotny składnik oprocentowania spornej umowy z tzw. rozporządzeniem BMR. Wyjaśniono, iż celem przepisów rozporządzenia BMR jest, aby wskaźnik referencyjny dokładnie i wiarygodnie odzwierciedlał rynek i realia gospodarcze. Z tego powodu, dane używane do opracowywania wskaźnika referencyjnego powinny dotyczyć rzeczywistych transakcji adekwatnych do transakcji, do których będzie/jest stosowany wskaźnik referencyjny. Dopiero jeżeli dane dotyczące transakcji nie są wystarczające lub adekwatne do dokładnego i wiarygodnego odzwierciedlenia rynku lub realiów gospodarczych, których pomiar jest celem danego wskaźnika referencyjnego, można wykorzystać dane wejściowe niebędące danymi dotyczącymi transakcji, w tym ceny szacunkowe, kwotowania i zatwierdzone kwotowania lub inne wartości. Tymczasem to właśnie o orientacyjne kwotowania oparty jest w praktyce system opracowywania wskaźnika referencyjnego WIBOR 3M/6M. Choć powinien być oparty o dane oprocentowania transakcji pożyczek międzybankowych, to ponieważ takich transakcji praktycznie nie ma, oparty jest co do zasady na danych hipotetycznych - na jakim oprocentowaniu banki „udzieliłyby” sobie pożyczki. Doszło zatem do odwrócenia kolejności wskazanej przez rozporządzenie BMR, skoro to dane transakcji rzeczywistych są wyjątkiem przy ustalaniu stopy referencyjnej WIBOR 3M/6M. W konsekwencji, stopa ta nie spełnia nadrzędnego celu rozporządzenia tj. nie odzwierciedla realiów gospodarczych, dając bankom pole do nadużyć i dodatkowego zarobku kosztem kredytobiorców. W świetle powyższego, również stosowanie przez pozwanego Bank wskaźnika referencyjnego WIBOR 3M/6M niespełniającego celów ani kryteriów rozporządzenia BMR, powoduje bezwzględną nieważność Umowy kredytu, jako sprzecznej z ustawą (taktem wyższego rzędu, jakim jest rozporządzenie BMR) i zasadami współżycia społecznego (art. 58 § 1 i 2 k.c.).

Dodatkowo przedmiotową umowę uznać należy za nieważną ze względu na jej sprzeczność z naturą stosunku prawnego wyrażoną w art. 353¹ k.c. i z zasadami współżycia społecznego. Kwestionowana klauzula umowna przerzuca na powoda prawie całe ryzyko ekonomiczne związane ze wzrostem stopy procentowej (przy jednoczesnym zabezpieczeniu się przez Bank przed tym ryzykiem konstrukcją kwestionowanego postanowienia umownego). Zdaniem powoda umowa jest przeregulowana na korzyść Banku, gdyż Bank zawarł w niej dodatkowe zabezpieczenia, które jeszcze bardziej ograniczają ryzyko po jego stronie (np. hipoteka, różnego rodzaju ubezpieczenia, weksel in blanco). Opisany rozkład ryzyka w połączeniu z niewywiązaniem się przez Bank z obowiązków informacyjnych względem Powoda oraz w kontekście nieuczciwości stawki WIBOR 3M/6M stanowią o naruszeniu przez tę umowę zasad współżycia społecznego (zasady szacunku wobec kontrahenta, ekwiwalentności świadczeń, uczciwości, zaufania, rzetelności, fachowości, dobrych obyczajów handlowych i zasady przyzwoitości) oraz właściwości (natury) stosunku zobowiązaniowego. Praktyka Banku w tym zakresie może zostać także zakwestionowana na podstawie art. 4 i 5 ustawy o przeciwdziałaniu nieuczciwym praktykom rynkowym. Powyższe prowadzi do bezwzględnej nieważności tej umowy z mocy art. 58 § 1 i 2 k.c. w zw. z art. 353¹ k.c.

Odnosząc się do skutków stwierdzenia abuzywności klauzuli zmiennego oprocentowania powód wskazał, iż w jego ocenie usunięcie z umowy klauzuli zmiennego oprocentowania powoduje zmianę charakteru głównego przedmiotu umowy, co obiektywnie prowadzi do nieważności całej umowy z mocą wsteczną. Bez klauzuli dotyczącej wysokości oprocentowania niemożliwe jest ustalenie wysokości wynagrodzenia Banku z tytułu udostępnionego kapitału, a tym samym wykonanie przedmiotowej umowy kredytu staje się niemożliwe. Brak tej klauzuli w umowie kredytu powoduje, że taka umowa przestaje być umową kredytu w rozumieniu art. 69 ust. 1 i 2 ustawy Prawo bankowe, co obliguje Sąd do stwierdzenia jej nieważności na podstawie art. 58 § 1 k.c. Ewentualnie, w przypadku stwierdzenia braku możliwości unieważnienia umowy z w/w przyczyn zdaniem powoda umowa powinna być wykonywana z wyłączeniem klauzuli zmiennego oprocentowania i przy zachowaniu pozostałych warunków umowy.

Wyjaśniono, iż w przypadku stwierdzenia nieważności umowy powód dochodzi od pozwanego zapłaty (w ramach roszczenia głównego) wszystkich uiszczonych przez niego na rzecz pozwanego świadczeń w wysokości 409.007,30

zł, na którą składają się: 405.159,03 zł tytułem spłaty rat kapitałowo-odsetkowych, 144,23 zł tytułem ubezpieczenia pomostowego oraz 3.704,04 zł tytułem prowizji za udzielenie kredytu. Jako podstawę prawną roszczenia o zapłatę powodowie wskazali art. 405 k.c. w zw. z art. 410 § 1 i 2 k.c. W przypadku usunięcia z umowy wskaźnika WIBOR 3M/6M przy zachowaniu pozostałych warunków umowy powodowi należy się zwrot nadpłaconych rat kredytu w kwocie 85.978,95 zł.

Uzasadniając interes prawny w żądaniach ustalenia nieważności (nieistnienia) umowy powód wskazał, iż samo powództwo o zapłatę nie zapewni powodowi pełnej ochrony prawnej i nie usunie stanu obiektywnej niepewności istniejącego pomiędzy stronami. Wyjaśniono, iż wyrok ustalający rozstrzygnie w sposób definitywny o braku obowiązku spełniania przez powoda na rzecz Banku jakichkolwiek świadczeń z tytułu nieważnej Umowy w przyszłości - w szczególności spłaty kolejnych rat kredytu. Dodatkowo wskazano, iż nieruchomości powoda jest obecnie obciążona hipoteką na rzecz pozwanego na zabezpieczenie zobowiązań wynikających z Umowy, a jej wykreślenie będzie możliwe dopiero po wyraźnym ustaleniu przez Sąd, że Umowa kredytu jest nieważna. Samo uwzględnienie przez Sąd roszczenia o zapłatę w wyniku uznania Umowy kredytu za nieważną nie będzie miało bezpośredniego przełożenia na możliwość wykreślenia hipoteki i dokonanie końcowego rozliczenia pomiędzy stronami. Powód sformułował równoległe żądanie ustalenie, że stosunek prawny wynikający z umowy kredytu istnieje, z tym zastrzeżeniem, że nie wiążą powoda (są bezskuteczne wobec powoda) odesłania do wskaźnika referencyjnego WIBOR 3M/6M zawarte w § 1 ust. 3.12-3.13, § 6 ust. 2, § 10 ust. 3.1-3.3 umowy, § 2 ust. 13 lit. a), § 2 ust. 14, 23, 24, § 8 ust. 1, 4, 5, 6, 7 i 8 regulaminu oraz § 1 aneksu nr (...). Żądanie to oparto o art. 189 k.p.c. Wyjaśniono, iż powód legitymuje się interesem prawnym w popieraniu tego żądania, gdyż nie ma możliwości wytoczenia żadnego innego powództwa, które zwalniałoby go z obowiązku dalszego płacenia rat kredytu oprocentowanego w oparciu o stawkę WIBOR 3M/6M.

Na wypadek całkowitego oddalania żądań sformułowanych w pkt. I i II petitum pozwu, powód sformułował w pkt. III petitum pozwu żądanie ewentualne znajdujące swoją podstawę w art. 357¹ § 1 k.c. W ocenie powoda, z zaświadczenia wydanego przez pozwanego Bank w sposób jednoznaczny wynika, że rosnąca w ostatnim okresie inflacja w istotny sposób wpływa na łączący strony stosunek zobowiązaniowy (znaczny wzrost raty kapitałowo-odsetkowej w stosunku do raty kapitałowo-odsetkowej aktualnej na dzień zawarcia umowy kredytowej, obciążenie konsumenta znacznym ryzykiem związanym ze wzrostem inflacji, pogorszenie się warunków bytowych powoda związanych z uszczupleniem środków pożytkowanych na bieżące potrzeby, brak jakiegokolwiek pewności co do chwili, kiedy inflacja przestanie wzrastać i zacznie spadać). Powyższe okoliczności stanowią nadzwyczajną zmianę stosunków w rozumieniu art. 357¹ § 1 k.c., co daje w ocenie powoda podstawy do sformułowania żądania ukształtowania stosunku prawnego w oparciu o klauzulę rebus sic stantibus.

Uzasadniając powołane żądanie ewentualne pozwu, powód wyjaśnił, że polega ono na zastąpieniu wskaźnika referencyjnego WIBOR 3M/6M we wszystkich postanowieniach umownych - wskaźnikiem referencyjnym WIRON (poprzednia nazwa - WIRD, tj. W. Indeks Rynku Depozytowego) publikowanym obecnie przez (...) S.A. Ponadto powód wnosi, aby w ramach ingerencji Sądu w stosunek umowny została określona tzw. klauzula sufitowa, która polegałaby na tym, żeby odsetki w stosunku rocznym nie przekraczały wysokości Rzeczywistej Rocznej Stopy Oprocentowania (RRSO) wskazanej w treści Umowy Kredytu.

Powód wskazał, iż dynamicznie rosnąca inflacja, nie tylko przyczynia się do wzrostu wysokości rat kapitałowo-odsetkowych, które co miesiąc powód jest zmuszony uiszczać, ale powoduje również znaczne obniżenie się standardu jego życia. Wskazano, iż w dniu zawarcia umowy kredytowej strony nie przewidywały opisanej wyżej nadzwyczajnej zmiany stosunków, nie obejmowały tym bardziej swoją świadomością także następstw tej zmiany. Zawarta przez strony umowa kredytowa nie zawiera żadnych postanowień regulujących następstwa rosnącej inflacji w odniesieniu do wzrostu rat kredytowych. Świadczy o tym niezahamowany wzrost wysokości raty kapitałowo-odsetkowej i niepewność co do końca takiego stanu rzeczy.

Następstwem rosnącej inflacji jest wzrost rat kapitałowo-odsetkowych kredytów hipotecznych i gotówkowych oprocentowanych zmienną stopą procentową, a także cen, a zatem i wzrost kosztów życia codziennego, co z kolei powoduje niemożność wywiązania się przez powoda z zobowiązań na rzecz pozwanego.

Wobec wykazania przez powoda istnienia nadzwyczajnej zmiany stosunków, w wyniku której spełnienie świadczenia przez powoda byłoby połączone z nadmiernymi trudnościami albo groziłoby mu rażąca strata, czego strony nie przewidywały przy zawarciu umowy, stwierdzić należy, że zachodzą podstawy do konstytutywnej ingerencji Sądu w stosunek zobowiązaniowy wykreowany na podstawie łączącej strony umowy kredytowej (pozew, k.4-24v.).

Pozwany **Bank (...) Spółka Akcyjna z siedzibą w W.** w odpowiedzi na pozew z dnia 7 marca 2023 r. (data nadania, k.424) wniósł o oddalenie powództwa w całości. Dodatkowo pozwany wniósł o zasądzenie od powoda kosztów procesu, w tym kosztów zastępstwa procesowego, według norm przepisanych.

Pozwany w pierwszej kolejności zakwestionował roszczenia powoda zarówno co do zasady, jak i co do wysokości. W ocenie pozwanego zawarta przez strony umowa taka jest zgodna z prawem oraz w zakresie swojej konstrukcji ani w zakresie szczegółowych postanowień nie narusza natury czy właściwości stosunku kredytowego, nie zawiera postanowień, które byłyby sprzeczne czy w jakikolwiek sposób wypaczałyby ustawowy wzorzec obowiązków stron umowy kredytu. Umowa nie narusza też zasad współzycia społecznego.

Pozwany wskazał, iż zarzuty dowolności, podatności na manipulację, nierynkowości i nie transparentności WIBOR oraz sprzeczności wskaźnika z Rozporządzeniem BMR są bezzasadne. Podkreślono, iż WIBOR jest zgodny ze szczególną i właściwą dla oceny tych zarzutów regulacją prawną, jaką jest tzw. Rozporządzenie BMR. Stanowczy sprzeciw wobec prób podważania WIBOR w umowach kredytowych wyraziły Komitet Stabilności Finansowej oraz Komisja Nadzoru Finansowego, wskazując, że działania nadzorcze nie wykazały podstaw prawnych ani ekonomicznych do negowania prawidłowości wyznaczania WIBOR, a zarzuty manipulacji WIBOR nie mają żadnych podstaw. Zgodnie z Rozporządzeniem BMR, ustalenie wysokości WIBOR, metoda jego ustalania, weryfikacji i kontroli nie należą do kompetencji Banku, tylko do kompetencji (...), spółki utworzonej i kontrolowanej przez Giełdę Papierów Wartościowych, nadzorowanej przez ww. instytucje. Bank nie ma możliwości uznaniowego decydowania o wysokości świadczenia powoda. Dodatkowo uzależnienie zmiennej stopy procentowej od WIBOR w Umowie kredytu odpowiada aktualnej regulacji ustawowej - ustawa z dnia 23 marca 2017 r. o kredycie hipotecznym oraz o nadzorze nad pośrednikami kredytu hipotecznego i agentami, w szczególności art. 29 w zw. z art. 4 pkt 21) i 28). Wyjaśniono, iż skoro ustawodawca zdecydował się wprowadzić wprost do umowy model obowiązujący w Umowie, to Umowa nie może być uznana za sprzeczną z naturą stosunku prawnego i w konsekwencji - nie jest bezwzględnie nieważna, ani w części, ani w całości.

Pozwany wskazał, iż strona powodowa otrzymała pełną i zgodną z zaleceniami KNF informację o cechach umowy kredytu i ryzyku zmiennej stopy procentowej. Przekazane przez Bank informacje spełniały standardy wynikające z orzecznictwa dla umów w walucie krajowej ze zmienną stopą procentową. Bank przekazał powodowi pisemną informację o ryzyku zmiennej stopy procentowej wraz z symulacją, która przedstawiała symulację raty przy założeniu wzrostu oprocentowania w skali, który nie zrealizował się jak do tej pory. Treść symulacji spełniała wymogi zawarte w orzecznictwie TSUE i obowiązującym wówczas standardom oczekiwanym przez Komisję Nadzoru Finansowego. Powyższe świadczy zdaniem pozwanego o bezzasadności twierdzeń powoda, że Bank nie zawiadomił oraz nie przedstawił w jasny i prosty dla przeciętnego kredytobiorcy sposób, że wysokość raty może wzrosnąć. Powód pod treścią symulacji złożył własnoręczny podpis, co niezaprzeczalnie wskazuje, że zapoznał się z treścią symulacji.

W ocenie pozwanego nieuzasadnione jest również przenoszenie na grunt niniejszej sprawy standardu informacji wypracowanego przez TSUE w związku z umowami dla kredytów indeksowanych i denominowanych do waluty obcej. W w/w kredytach ryzyko walutowe ma inny charakter, niż ryzyko stopy procentowej, a wymogi w zakresie standardu informacji różnią się zasadniczo. Wyjaśniono, iż Trybunał Sprawiedliwości Unii Europejskiej kilkakrotnie wypowiedział się w sprawach kredytów w walutach krajowych, odnosząc się w szczególności do standardów informacyjnych. Powołując się na wyrok TSUE z dnia 17 listopada 2021 r. (sygn. C-655/20, G. I.) wskazano, iż Trybunał orzekł, że

dopuszczalne jest, by umowa nie zawierała pełnej definicji wskaźnika referencyjnego służącego do obliczenia zmiennej stopy procentowej. TSUE wskazał też, że nie jest wymagane przekazanie broszury informacyjnej przedstawiającej dotychczasowe zmiany tego wskaźnika. Przekazanie tych informacji nie jest konieczne na tej podstawie, iż informacje dotyczące tego wskaźnika są oficjalnie publikowane.

Pozwany stanowczo podkreślił, iż postanowienia umowy dotyczące oprocentowania stanowią główny przedmiot świadczeń stron w rozumieniu art. 385¹ k.c. Strona powodowa zawarła umowę świadoma ryzyka stopy procentowej. Otrzymała w tym zakresie szczegółowe informacje od Banku, a ponadto posiadała bogate doświadczenie zawodowe w zakresie finansowania i inwestycji. Wskazano, iż powód działa na rynku finansowym jako profesjonalista, specjalizujący się w zakresie produktów inwestycyjnych wysokiego ryzyka. Powód często korzystał z usług banków celem finansowania swoich inwestycji. Umowa, którą zawarł z pozwanym była jedną z wielu. Niezależnie od tego strona powodowa informacje takie posiadała również jako przeciętny konsument, dostatecznie dobrze poinformowany, uważny i ostrożny, który miał dostęp do informacji dotyczących wskaźnika, gdyż są one oficjalnie publikowane, dostępne i osiągalne. Umowa jest zatem w tym zakresie jednoznaczna, należy dojść do wniosku, że są to postanowienia, które zostały wyrażone prostym i zrozumiałym językiem. Tego rodzaju postanowienia, spełniające powyższe kryteria jednoznaczności, nie mogą być badane pod kątem abuzywności. Wobec powyższego zarzut strony powodowej, że z uwagi na uzależnienie oprocentowania od WIBOR 3M, oprocentowanie jest rzekomo zbyt wysokie w stosunku do kosztów ponoszonych przez Bank, a w konsekwencji abuzywne pozostaje bezzasadny.

Niezależnie od powyższego zdaniem pozwanego umowa nie spełnia przesłanek abuzywności, gdyż nie jest dla strony powodowej rażąco niekorzystna, ani też nie narusza dobrych obyczajów. Pozwany wskazał, iż brak jest podstaw twierdzić, jakoby wyłączną i jedyną dopuszczalną funkcją stosowania stawki WIBOR było pokrycie ponoszonych przez Bank kosztów finansowania kredytu na etapie jego wypłaty. Badanie zgodności oprocentowania kredytu z dobrymi obyczajami może odbywać się wyłącznie przez łączną analizę oprocentowania jako takiego, którego składnikami jest WIBOR 3M i marża, z punktu widzenia funkcji, jakie pełnią odsetki umowne. Wyjaśniono, iż jedną z funkcji oprocentowania jest potrzeba (choćby częściowego) wyrównania ubytku wartości wypłaconych przez Bank środków. Marża, ustalona w stałej wysokości na okres kilkudziesięciu lat, nie może pełnić tej funkcji, z uwagi na zmienny w tak długim okresie charakter inflacji. Stopa inflacji to jeden z tych wskaźników ekonomicznych, które są najbardziej uważnie śledzone przez wszystkich uczestników rynku, w tym również konsumentów. Wskazano, iż wzrost WIBOR, a w konsekwencji i oprocentowania kredytu powoda, nie wynika z decyzji Banku, tylko zmian w oprocentowaniu stóp procentowych NBP, następujących decyzją Rady Polityki Pieniężnej. Są to decyzje ukierunkowane na ograniczenie problemu rosnącej inflacji. Inflacja z kolei jest następstwem zdarzeń, na które Bank nie ma wpływu. Jednym z celów organów odpowiedzialnych za politykę pieniężną w Polsce, do których miało zmierzać podniesienie stóp procentowych, było również podniesienie oprocentowania kredytów hipotecznych, co wprost wynika z wypowiedzi Prezesa NBP.

W ocenie pozwanego żądanie strony powodowej powinno być uznane za nadużycie prawa (5 k.c.) i w konsekwencji jest sprzeczne z zasadami proporcjonalności i pewności prawa, a zatem sprzeczne z art. 8b ust. 1 Dyrektywy 93/13. Strona powodowa oczekuje od Sądu unieważnienia umowy kredytu, ewentualnie zastosowania sankcji „kredytu darmowego”, tj. całkowitej eliminacji z Umowy odsetek. Argumentacja kwestionująca WIBOR zawarta w pozwie w ocenie pozwanego wydaje się mieć zastosowanie uniwersalne jako ewentualna podstawa kwestionowania wszystkich umów w obrocie opartych na tym wskaźniku. Tymczasem podważenie wszystkich umów opartych na WIBOR wyrządziłoby niechybne szkody w sytuacji wszystkich konsumentów i przedsiębiorców w Polsce. Kryzys finansowy, do którego taka sytuacja by doprowadziła, sprawiłby m.in., że kredyt mieszkaniowy przestałby być dostępny lub stał się ekstremalnie trudno dostępny dla większości osób tego kredytu potrzebujących (nie mówiąc już o innych skutkach kryzysu). W ten sposób wiele osób utraciłoby jedyną szansę na zdobycie środków potrzebnych do nabycia nieruchomości mieszkalnych.

Pozwany wskazał, iż wbrew twierdzeniom strony powodowej Dyrektywa MIFID nie ma zastosowania w stosunku do relacji o charakterze konsumenckim - umowa, zgodnie z orzecnictwem TSUE, powinna być oceniana wyłącznie na

podstawie przepisów o ochronie konsumentów. Gdyby uznać, że Dyrektywa MIFID obowiązuje strony niniejszego postępowania, a powód miał być kwalifikowany wedle kryteriów MIFID, to niezależnie od jego doświadczenia i wykształcenia, należałoby przyjąć, że jest doświadczonym inwestorem, o profilu świadomym ryzyka i skłonny do jego podejmowania w bardzo wysokim stopniu, który był świadomy wszystkich ryzyk związanych z zawieraną umową.

W ocenie pozwanego kwestionowana przez powoda klauzula zmiennego oprocentowania nie zawiera możliwości dowolnego i jednostronnego modyfikowania przez Bank wysokości oprocentowania. Wskazany przez Powoda zapis, w świetle którego zmiana wysokości oprocentowania może następować także w przypadku zmiany parametrów finansowych rynku pieniężnego i kapitałowego w kraju (lub krajów zrzeszonych w UE), nie oznacza dowolności Banku w kształtowaniu wysokości oprocentowania kredytu. Bank zgodnie z Umową przy obliczaniu oprocentowania kredytu posługiwał się określoną w Umowie stałą marżą i stopą bazową, której definicja znajdowała się w Regulaminie.

Również zdaniem pozwanego brak jest podstaw do zastosowania w niniejszej sprawie klauzuli rebus sic stantibus w zakresie świadczeń powoda wynikających z umowy. Pozwany wyjaśnił, iż ochrona stron stosunku prawnego przewidziana w art. 357¹ § 1 k.c. dotyczy nadzwyczajnej zmiany stosunków, której strony nie były w stanie przewidzieć. Tymczasem inflacja ma charakter procykliczny, co jest związane z występującymi w gospodarce cyklami koniunkturalnymi polegającymi na wahaniami mierników ekonomicznych odnotowywanych na podstawie rosnącej krzywej trendu wzrostu gospodarczego (odpowiedź na pozew, k.259-336).

Postanowieniem z dnia 19 czerwca 2023 r. tut. Sąd oddalił wniosek W. J. o zwrócenie się do Trybunału Sprawiedliwości Unii Europejskiej z wnioskiem o rozpatrzenie pytań prejudycjalnych (postanowienie, k.425).

W dalszym toku postępowania, w pismach i przed zamknięciem rozprawy strony podtrzymały dotychczasowe stanowiska w sprawie.

Na podstawie przedstawionego materiału dowodowego **Sąd ustalił następujący stan faktyczny:**

W 2009 r. W. J. zawarł z Bankiem (...) S.A. dwie umowy pożyczki: w dniu 20 maja 2009 r. nr (...) oraz w dniu 17 lipca 2009 r. nr (...), obie na kwoty po 10.000 zł przeznaczone na cele konsumpcyjne. W dniu 19 czerwca 2009 r. powód zawarł także z (...) Bank S.A. umowę kredytu nr (...) na kwotę 54.100 zł przeznaczoną na zakup pojazdu marki S. (...). Powód miał także przyznany limit odnawialny w (...). Powód zdecydował się pozyskać środki finansowe celem spłaty wcześniej zaciągniętych zobowiązań finansowych. W tym celu udał się do (...) Banku S.A. (zestawienie zobowiązań podlegających konsolidacji – k.370, umowa pożyczki nr (...) z 20.05.2009 r. – k.373-376, umowa kredytu nr (...) z 19.06.2009 r. – k.378-382, umowa pożyczki nr (...) z 17.07.2009 r. – k.384-387, przesłuchanie powoda – 483 v.).

W dniu 9 grudnia 2009 r. W. J. złożył do (...) Banku S.A. wniosek kredytowy o udzielenie kredytu w kwocie 340.325,01 zł. We wniosku powód zakreślił jako walutę wnioskowanego kredytu „PLN”, zaś w tabeli „Marża w %” wpisał 4,37 (wniosek o udzielenie kredytu/ pożyczki hipotecznej nr (...) – k.132-135).

W dniu 17 grudnia 2009 r. (...) Bank Spółka Akcyjna z siedzibą we W. (poprzednik prawny Banku (...) S.A. w W.) oraz W. J. jako kredytobiorca zawarli umowę kredytu hipotecznego nr (...). Na mocy tej umowy bank udzielił kredytobiorcy kredytu w kwocie 353.056,21 zł (§ 1 ust. 3 pkt 3.1 umowy) na cele określone w umowie, przy czym wskazano, że kredyt posiada cechy i jest udzielany na warunkach określonych umową i „Regulaminem udzielania kredytów i pożyczek hipotecznych przez (...) Bank S.A.”. Określenia użyte w umowie mają znaczenie nadane w regulaminie, stanowiącym integralną część umowy (§ 1 ust. 1 i 2 umowy).

W. J. zawarł wyżej wymienioną umowę kredytu z dnia 17 grudnia 2009 r. jako konsument celem zaspokojenia własnych potrzeb. Umowa ta nie została zawarta w związku z prowadzeniem działalności gospodarczej, bo powód takiej wówczas w ogóle nie prowadził. Postanowienia umowne zawarte w tym kontrakcie nie zostały indywidualnie uzgodnione przez bank z powodem, zostały przedstawione powodowi przez pracownika banku jako wzorzec umowy opracowany przez bank. W dacie zawarcia tej umowy powód pozostawał w związku małżeńskim, przy czym powód miał zawartą z małżonką umowę w przedmiocie rozdzielenia majątkowej (przesłuchanie powoda – k. 483 v. – 484 v.).

W umowie postanowiono, że waluta indeksacji kredytu to PLN (§ 1 ust. 3 pkt 3.5 umowy) oraz że okres kredytowania wynosi 240 miesięcy (§ 1 ust. 3 pkt 3.7 umowy), przy czym okres spłaty kapitału 237 miesięcy (§ 1 ust. 3 pkt 3.6 umowy), zaś okres karencji 3 miesiące (§ 1 ust. 3 pkt 3.9 umowy). Kredyt będzie spłacany w równych ratach miesięcznych obejmujących kapitał i odsetki (raty annuitetowe) (§ 1 ust. 3 pkt 3.8 umowy) do kwietnia 2030 r. (§ 1 ust. 3 pkt 3.22 umowy) a dzień spłaty będzie przypadał na 20 dnia każdego miesiąca (§ 1 ust. 3 pkt 3.23 umowy).

W umowie wskazano, że celem kredytu jest cel dowolny (230.000 zł) oraz konsolidacja zobowiązań finansowych (109.820,17 zł) – kredyt gotówkowy, umowa nr (...); kredyt samochodowy, umowa nr (...); limit odnawialny w (...), umowa nr (...); kredyt gotówkowy, umowa nr (...) (§ 2 umowy).

Jako zabezpieczenie docelowe przewidziano w umowie: 1) hipotekę kaucyjną do kwoty 706.112,42 zł na rzecz banku ustanowioną na lokalu mieszkalnym nr (...), przy ul. (...) we W.; 2) ubezpieczenie nieruchomości do sumy 579.300 zł; 3) pełnomocnictwo do dysponowania rachunkiem bankowym przeznaczony m do obsługi kredytu; 4) pełnomocnictwo do zawarcia umowy ubezpieczenia nieruchomości oraz ubezpieczenia na życie kredytobiorcy lub ubezpieczenia od ryzyka całkowitej niezdolności kredytobiorcy do pracy spowodowanej nieszczęśliwym wypadkiem lub chorobą oraz ryzyka śmierci kredytobiorcy w wyniku nieszczęśliwego wypadku lub choroby oraz cesji praw na bank (§ 3 umowy).

Jako zabezpieczenie dodatkowe i przejściowe przewidziano w umowie: 1) ubezpieczenie kredytu w Towarzystwie (...) S.A.; 2) ubezpieczenie niskiego wkładu własnego; 3) ubezpieczenie na życie lub ubezpieczenie od ryzyka całkowitej niezdolności do pracy spowodowanej nieszczęśliwym wypadkiem lub chorobą oraz ryzyka śmierci w wyniku nieszczęśliwego wypadku lub choroby oraz cesją praw na bank; 4) ubezpieczenie na wypadek utraty pracy; 5) ubezpieczenie na wypadek utraty wartości nieruchomości; 6) ubezpieczenie od ryzyka utraty stałego źródła dochodów (§ 4 ust. 1-6 umowy).

Według umowy Bank pobiera od kredytobiorcy jednorazową, bezzwrotną prowizję przygotowawczą w wysokości 1,09 % kwoty kredytu, tj. 3.704,04 zł, płatną najpóźniej w dniu uruchomienia kredytu lub pierwszej transzy, lub z kwoty kredytu (§ 6 ust. 1 umowy).

Kredyt jest oprocentowany wg zmiennej stopy procentowej, składającej się ze stałej w okresie kredytowania marży banku w wysokości 4,37% (**§ 1 ust. 3 pkt 3.13 umowy**) oraz aktualnej w danym kwartale stopy bazowej, ogłaszanej w Tabeli obowiązującej w Banku, która na dzień zawarcia umowy określona została na 4,16% (**§ 1 ust. 3 pkt 3.12 umowy**). Oprocentowanie Kredytu w stosunku rocznym w dniu zawarcia umowy wynosi 8,53%. Zmiana wysokości oprocentowania może następować w przypadku zmiany właściwej dla danego kredytu stopy bazowej o współczynnik zmiany określony w Tabeli. Stopa bazowa jest stała w okresie kredytowania kwartału kalendarzowego, a zmianie ulega w przypadku, jeżeli wartość bezwzględna różnicy pomiędzy stopą bazową obecnego kwartału oraz Stopą bazową obliczoną dla kwartału przyszłego jest co najmniej równa współczynnikowi zmiany podanemu w aktualnej Tabeli. W danym kwartale obowiązuje Stopa bazowa aktualna na 25 dzień ostatniego miesiąca poprzedniego kwartału kalendarzowego oraz opublikowana w Tabeli. Zmiana stopy bazowej następuje z dniem zapadalności najbliższej raty w pierwszym kwartale obowiązywania nowej stopy bazowej. Do tego czasu obowiązuje stopa bazowa z poprzedniego kwartału. Zmiana wysokości oprocentowania może następować także w przypadku zmiany parametrów finansowych rynku pieniężnego i kapitałowego w kraju (lub krajów zrzeszonych w UE), którego waluta jest podstawą indeksacji. O każdej zmianie oprocentowania Bank zawiadamia Kredytobiorcę i Poręczycieli na piśmie. Informacja na temat obowiązującego oprocentowania podawana będzie również do wiadomości w placówkach Banku, na stronach internetowych Banku oraz pod numerem infolinii telefonicznej. Zmiana wysokości oprocentowania dokonana zgodnie z niniejszym postanowieniem nie stanowi zmiany Umowy. Kredytobiorca ponosi ryzyko związane ze zmianą wysokości Stopy bazowej mającej bezpośredni wpływ na wysokość miesięcznych Rat spłaty. Kredytobiorca zaciągający Kredyt indeksowany do waluty obcej ponosi dodatkowo ryzyko kursowe tj. ryzyko wynikające z wahań ceny danej waluty w okresie spłaty Kredytu, co może mieć również wpływ na wysokość innych opłat, np. z tytułu ubezpieczenia (**§ 6 ust. 2 umowy**).

Kredytobiorca oświadczył w umowie, że został poinformowany o ponoszeniu ryzyka zmiany kursów walutowych (ryzyko walutowe) oraz ryzyka zmiany stopy procentowej; że zmiana kursu walutowego oraz zmiana stopy procentowej będzie miała wpływ na wysokość zadłużenia z tytułu kredytu oraz wysokość rat spłaty oraz że poniesie to ryzyko (**§ 10 ust. 3 umowy**).

Zgodnie z umową, w zakresie nie uregulowanym umową zastosowanie ma Regulamin, stanowiący integralną część umowy, Warunki oferty specjalnej, Tabela, przepisy prawa polskiego, w tym w szczególności przepisy ustawy Prawo bankowe: Kodeksu cywilnego; ustawy o ochronie danych osobowych oraz innych ustaw (§ 14 ust. 5 w zw. z § 14 ust. 4 umowy) (umowa kredytu hipotecznego nr(...) z 17.12.2009 r. – k.29-36).

W § 2 pkt 13 pkt a „Regulaminu udzielania kredytów i pożyczek hipotecznych przez (...) Bank S.A.” zdefiniowano (...) jako „ustalana jest 25 dnia ostatniego miesiąca poprzedniego kwartału kalendarzowego i obowiązuje na kwartał następny na podstawie notowań dla Kredytów w PLN WIBOR (3M) – (W. I. R.), stopa procentowana na jakiej banku udzielają 3-miesięcznych pożyczek w PLN innym bankom, ustalana codziennie o godz. 11:00 czasu (...), dla pożyczek w PLN”; „Tabelę” jako „Tabela oprocentowania, Tabela kursów walut oraz Tabela opłat i prowizji Banku dla Kredytów i Pożyczek hipotecznych, obowiązujące w Banku, dostępne w placówka, na stronie internetowej oraz pod numerem infolinii telefonicznej stanowiące integralną część umowy” (§ 2 pkt 14 Regulaminu); „Marżę Banku” jako „składnik oprocentowania: stała wartość wyrażona w procentach, ustalana przez Bank” (§ 2 pkt 23 Regulaminu) oraz „Oprocentowanie zmienne” jako „oprocentowanie kredytu/pożyczki hipotecznej składające się ze stałej marży banku oraz zmiennej stopy bazowej właściwej dla danej waluty” (§ 2 pkt 24 Regulaminu).

Zgodnie z § 4 ust. 1 Regulaminu Bank udziela kredytów hipotecznych w złotych polskich (PLN). Kredyt może być indeksowany kursem waluty obcej zgodnie z Tabelą. Kredyt hipoteczny uruchamiany jest w PLN. Wnioskodawca we wniosku kredytowym określa kwotę kredytu w PLN z zaznaczeniem wnioskowanej waluty (§ 4 ust. 2 Regulaminu).

W § 8 ust. 1 Regulaminu wskazano, że z tytułu udzielenia i obsługi kredytu, Bank nalicza i pobiera oprocentowanie (odsetki), prowizje, opłaty, a także inne koszty określone w Regulaminie lub Umowie. Aktualną wysokość oprocentowania, opłat, prowizji i innych kosztów zawiera Tabela. Prowizja przygotowawcza obliczana jest od określonej Umową kwoty Kredytu pomniejszonej o kwotę prowizji przygotowawczej składek ubezpieczeniowych i opłat refinansujących, o ile podlegają one kredytowaniu przez Bank. W przypadku Kredytu indeksowanego do waluty obcej prowizja przygotowawcza ustalana jest od określonej w Umowie kwoty wyrażonej w PLN (§ 8 ust. 2 Regulaminu). Prowizja przygotowawcza płatna jest najpóźniej w dniu uruchomienia środków, w wysokości wynikającej z Tabeli obowiązującej w Banku w dniu złożenia kompletnego wniosku kredytowego (§ 8 ust. 3 Regulaminu). Oprocentowanie (...) Bank ustala w stosunku rocznym według zmiennej stopy procentowej (§ 8 ust. 4 Regulaminu). Oprocentowanie zmienne ustalane jest jako suma zmiennej Stopy bazowej oraz stałej Marży Banku, określonej w Umowie (§ 8 ust. 5 Regulaminu). Odsetki od kredytu obliczane od kwoty rzeczywistego aktualnego zadłużenia, płatne są w okresach miesięcznych, począwszy od dnia wskazanego w umowie jako dzień spłaty raty (§ 8 ust. 6 Regulaminu). Przy obliczaniu kwoty odsetek przyjmuje się rzeczywistą liczbę dni wykorzystania kredytu w stosunku do rzeczywistej liczny dni w roku (§ 8 ust. 7 Regulaminu).

Zmiana wysokości oprocentowania może następować w przypadku zmiany właściwej dla danego kredytu Stopy bazowej o współczynnik zmiany określony w Tabeli. Stopa bazowa jest stała w okresie kwartału kalendarzowego, a zmianie ulega w przypadku, jeżeli wartość bezwzględna różnicy pomiędzy stopę bazową obecnego kwartału oraz Stopą bazową obliczoną dla kwartału przyszłego jest co najmniej równa współczynnikowi zmiany podanemu w aktualnej Tabeli. W danym kwartale obowiązuje Stopa bazowa aktualna na 25 dzień ostatniego miesiąca poprzedniego kwartału kalendarzowego oraz opublikowana w Tabeli. Zmiana wysokości oprocentowania dokonana zgodnie z niniejszym postanowieniem nie stanowi zmiany Umowy. O każdej zmianie oprocentowania Bank zawiadamia kredytobiorcę i poręczycieli na piśmie (§ 8 ust. 8 Regulaminu) (Regulamin udzielania kredytów i pożyczek hipotecznych przez (...) Bank S.A. – k.37-40v.).

Przy podpisywaniu umowy kredytu W. J. złożył na formularzu banku pisemne oświadczenie, że jest świadomy, iż oprocentowanie kredytu/pożyczki jest zmienne i w okresie obowiązywania umowy/pożyczki może ulec podwyższeniu w związku ze wzrostem stopy referencyjnej WIBOR, co spowoduje podwyższenie kwoty spłacanej przez niego raty. Powód oświadczył, iż po zapoznaniu się z występującym ryzykiem wynikającym ze zmiennej stopy referencyjnej wnioskuje o udzielenie kredytu/pożyczki oprocentowanego/ej według zmiennej stopy procentowej. Do „oświadczenia” dodano symulację kosztów obsługi kredytu hipotecznego w przypadku niekorzystnej zmiany stopy procentowej kredytu, w której zamieszczono przykład wpływu zmiany stopy procentowej na wysokość raty kredytu, przedstawiający wysokość raty kapitałowo-odsetkowej przy aktualnym poziomie stopy procentowej (3.075,50 zł) oraz wysokość raty kapitałowo-odsetkowej przy założeniu, że stopa procentowa wzrośnie o 400 pb. (4.022,47 zł) a także wysokość raty kapitałowo-odsetkowej przy założeniu, że stopa procentowa wzrośnie o wartość stanowiącą różnicę pomiędzy maksymalną i minimalną wartością stopy referencyjnej z okresu ostatnich 12 miesięcy przed początkiem obecnego kwartału, przy czym okres ten liczony jest do dnia, z którego przyjęta została aktualna stopa bazowa Banku włącznie tj. od 26 września 2008 r. do 25 września 2009 r., a wartość ta wynosi 2,73 p.p. (3.711,03 zł) (oświadczenie o ponoszeniu ryzyka zmiennej stopy procentowej z 17.12.2009 r. wraz z symulacją kosztów obsługi kredytu hipotecznego/konsolidacyjnego lub pożyczki hipotecznej w przypadku niekorzystnej zmiany stopy procentowej kredytu/pożyczki – k.129-130, przesłuchanie powoda – k. 483 v.).

Przed zawarciem spornej umowy powód przeczytał ją ze zrozumieniem. Przed zawarciem tej umowy pracownik banku nie poinformował powoda w jaki sposób ustalana jest wysokość wskaźnika referencyjnego WIBOR 3M, ani też nie przedstawił powodowi historycznych wartości tego wskaźnika referencyjnego, a powód o to nie pytał pracownika banku. W dacie zawarcia tej umowy powód miał świadomość, że wskaźnik referencyjny WIBOR 3M może wzrosnąć lub mieć tendencję spadkową w związku ze zjawiskiem inflacji środka płatniczego, a w następstwie tego, że rata jego kredytu może wzrosnąć lub odpowiednio zmniejszyć się, ta świadomość obejmowała także skalę wzrostu inflacji i raty kredytowej, która rzeczywiście wystąpiła po zawarciu tej umowy, w tym w okresie dwóch ostatnich lat (przesłuchanie powoda – k. 484, 484 v.).

W. J. podpisując umowę skorzystał z promocyjnej oferty Banku pod nazwą „(...)”, która umożliwiła mu obniżenie marży oraz prowizji kredytu hipotecznego.

Zgodnie z treścią podpisanego przez powoda „Regulaminu promocji „(...)” w kredycie hipotecznym eurobanku” przedmiotem promocji jest obniżenie marży i/lub prowizji w kredycie hipotecznym (§ 1 ust. 2 regulaminu promocji), zaś promocja obowiązuje dla wszystkich wniosków o kredyt mieszkaniowy, dla których decyzja kredytowa została podjęta od dnia 13 listopada 2009 r. do dnia 31 stycznia 2010 r. złożonych we wszystkich placówkach Banku oraz u Partnerów Sprzedaży (§ 1 ust. 3 regulaminu promocji). W przypadku wzięcia przez Klienta udziału w promocji „(...)”, regulamin stanowi integralną część umowy o kredyt hipoteczny (§ 1 ust. 5 regulaminu promocji).

Zgodnie z zapisami regulaminu promocji marża wskazana w umowie kredytu stanowi marżę promocyjną i została obniżona z tytułu posiadanych przez kredytobiorcę produktów Banku lub przystąpienia do ubezpieczenia grupowego na życie z oferty Banku na warunkach określonych w regulaminie. Obniżenie marży następuje na podstawie: a) założenia na rzecz jednego z kredytobiorców konta osobistego w pakiecie online wraz z regularnym wpływem wynagrodzenia - uprawnienie do marży obniżoną o 0,1 p.p. lub b) przystąpienie do grupowego ubezpieczenia na życie w dowolnym pakiecie z oferty Banku - uprawnienie do marży obniżonej o 0.3 p.p. Niniejsza obniżka nie dotyczy kredytów z dopłatą do oprocentowania „Rodzina na swoim”. Obniżki marży sumują się zgodnie z wyborem kredytobiorcy przy czym marża promocyjna na skutek obniżek marży nie może osiągnąć wartości niższą niż 1,8 p.p. (§ 2 regulaminu promocji).

Celem utrzymania produktów promocyjnych należnym było posiadać: 1) konto osobiste w pakiecie online - na rzecz jednego z kredytobiorców będzie prowadzone konto osobiste w pakiecie online przez cały okres kredytowania oraz konto będzie regularnie zasilane środkami pochodzącymi z całości wynagrodzenia lub przychodu z tytułu prowadzenia działalności gospodarczej; 2) ubezpieczenie na życie - utrzymanie przez cały okres kredytowania ciągłości ubezpieczenia na życie w ramach umowy grupowego ubezpieczenia z oferty Banku (w dowolnie wybranym pakiecie dla

kredytu hipotecznego); 3) ubezpieczenia od utraty pracy - utrzymanie przez okres co najmniej trzech lat ubezpieczenia od utraty pracy w ramach umowy grupowego ubezpieczenia z oferty Banku (w dowolnie wybranym pakiecie dla kredytu hipotecznego) (§ 3 regulaminu promocji).

Bank w trakcie trwania umowy kredytu monitoruje ciągłość ochrony ubezpieczeniową w wybranych pakietach ubezpieczeniowych z oferty Banku oraz wysokość i regularność wpływów na konto (§ 4 regulaminu promocji).

W przypadku stwierdzenia przez Bank, że kredytobiorca nie dotrzymał warunków promocji tj.: nie posiada konta w pakiecie online, nie zapewnia wpływów na to konto, i/lub nie zapewnił ciągłości ubezpieczenia w wybranym pakiecie Bank zastrzega prawo do zmiany marży kredytu na następujących zasadach: a) nie posiadanie konta w pakiecie online lub brak wpływów wynagrodzenia na to konto skutkuje podwyższeniem marży o wysokość obniżki wskazaną w § 2 ust. 3 lit. a. (0,1 p.p.); b) rezygnacja lub zmiana ubezpieczenia na życie na inne niż grupowe ubezpieczenie z oferty Banku dla kredytu hipotecznego skutkuje podwyższeniem marży o wysokość obniżki wskazaną w - w § 2 ust. 3 lit. b (0,3 p.p.); c) nie zapewnienie ciągłości ubezpieczenia od utraty pracy z oferty Banku dla kredytu hipotecznego przez okres co najmniej 3 lat skutkuje podwyższeniem marży o 1 p.p. za okres na jaki ma być utrzymane to ubezpieczenie. Po upływie tego okresu marża zostanie obniżona o wysokość podwyższenia (§ 5 ust. 1 regulaminu promocji). Zmiana marży nie stanowi zmiany umowy kredytu i nie wymaga podpisania aneksu do umowy (§ 5 ust. 3 regulaminu promocji). Zmiana oprocentowania następuje w najbliższym dniu płatności raty przypadającym po wykonaniu przez Bank sprawdzenia utrzymania zasad promocji i stwierdzeniu wystąpienia co najmniej jednego zdarzenia określonego w ust 1 (§ 5 ust. 4 regulaminu promocji).

W oświadczeniu o akceptacji warunków Regulaminu promocji „(...)” powód zaznaczył, iż w ramach obniżenia marży przystępuje do grupowego ubezpieczenia na życie w dowolnym pakiecie z oferty Banku dla kredytu hipotecznego, przy czym obniżka nie dotyczy kredytów z dopłatą do oprocentowania „Rodzina na swoim” oraz w ramach obniżenia prowizji wybiera pakiet ubezpieczenie na 3 lata wariant 2 (Regulamin promocji „(...)” w kredycie hipotecznym eurobanku wraz z oświadczeniem Kredytobiorcy/ów o akceptacji warunków Regulaminu promocji „(...)” oraz wskazaniu produktów promocyjnych z 17.12.2009 r. – k.341-342).

Przedmiotowa umowa kredytu hipotecznego nie była pierwszą umową kredytu zawartą przez powoda. W 1999 r. powód zawarł z (...) Bank S.A. umowę kredytu oprocentowanego według wskaźnika referencyjnego WIBOR. W 2003 r. powód jako współkredytobiorca zawarł umowę kredytu denominowanego do franka szwajcarskiego z Bankiem (...) S.A. w K.. W 2006 r. powód jako współkredytobiorca zawarł ponowną umowę kredytu denominowanego do franka szwajcarskiego z Bankiem (...) S.A. w K.. W 2006 r. powód jako współkredytobiorca zawarł kolejną umowę kredytu denominowanego do franka szwajcarskiego, tym razem z (...) Bank S.A.. W 2007 r. powód jako kredytobiorca zawarł kolejną umowę kredytu denominowanego do franka szwajcarskiego, tym razem z (...) Bank S.A.. W 2007 r. powód jako kredytobiorca zawarł kolejną umowę kredytu denominowanego do franka szwajcarskiego, tym razem z bankiem (...) S.A.. W 2009 r. powód jako kredytobiorca zawarł 3 umowy kredytu z bankiem (...) S.A. i jedną umowę kredytu z (...) S.A., były to umowy kredytu wyrażonego w walucie polskiej, z oprocentowaniem określonym według wskaźnika WIBOR, które to kredyty stały się przedmiotem konsolidacji na podstawie umowy kredytu stanowiącej przedmiot niniejszego sporu (przesłuchanie powoda – k. 483 v., umowa – k. 30 – 30 v., okoliczności bezsporne).

W dacie zawarcia spornej umowy W. J. posiadał wykształcenie wyższe ekonomiczne. W chwili zawarcia umowy był zatrudniony na podstawie umowy o pracę na czas nieokreślony w (...) Sp. z o.o. we W. na stanowisku (...). Dodatkowo powód od 10 marca 2006 r. był związany z (...) S.A. we W. umową zlecenia (kontraktem o zarządzanie), gdzie zajmował stanowisko (...). Obie w/w spółki zajmowały się pośrednictwem finansowym, w tym pośrednictwem w sprzedaży kredytów, które tym pośrednikom dostarczały banki, wśród tych kredytów były także kredyty, w których oprocentowanie było ustalone według wskaźnika referencyjnego WIBOR (wniosek o udzielenie kredytu/ pożyczki hipotecznej nr (...) – k.132-135, zaświadczenie o zarobkach – k.136-137, umowa zlecenia – kontrakt o zarządzanie z 10.03.2006 r. – k.365-369, przesłuchanie powoda – k. 483 v. – 484 v.).

(...) Bank S.A. dokonał wypłaty środków z tytułu przedmiotowego kredytu w kwocie 353.056,21 zł w czterech transzach: 1) w dniu 18 grudnia 2009 r. w wysokości 13.236,04 zł; 2) w dniu 21 grudnia 2009 r. w wysokości 49.049,01 zł; 3) w dniu 21 grudnia 2009 r. w wysokości 60.771,16 zł; 4) w dniu 22 grudnia 2009 r. w wysokości 230.000 zł (zaświadczenie o poniesionych kosztach od kredytu hipotecznego z 19.09.2022 r. – k.44v., zestawienie transakcji – k.355-359v.).

Z uwagi na zmianę pracy w dniu 30 marca 2011 r. powód złożył do (...) Banku S.A. wniosek o prolongatę w spłacie kredytu hipotecznego. Na skutek złożonego wniosku, w dniu 11 kwietnia 2011 r. strony zawarły Aneks nr (...) do umowy kredytu hipotecznego, w którym Bank wyraził zgodę na zawieszenie spłaty kredytu nr (...) zgodnie z wnioskiem kredytobiorcy na okres od 20 kwietnia 2011 r. do 20 września 2011 r. pod warunkiem przedłożenia w Banku dokumentów potwierdzających ciągłość ubezpieczenia nieruchomości w innym TU dla nieruchomości stanowiącej zabezpieczenie spłaty kredytu wraz z cesją na rzecz Banku i potwierdzeniem opłacenia składki przed pospadaniem aneksu a także przedłożenia w Banku podpisanego przez klienta wniosku o prolongatę przed podpisaniem aneksu. W okresie prolongaty Bank wyraża zgodę na zawieszenie spłaty 6 rat kapitałowo-odsetkowych, a kredytobiorca zobowiązuje się do spłaty składek z tytułu ubezpieczeń. Strony ustaliły, iż spłata raty, objętej zawieszeniem/prolongatą nastąpi poprzez rozłożenie kwoty podlegającej prolongacie na pozostały po zakończeniu prolongaty okres kredytowania. Okres prolongaty strony ustaliły na 6 miesięcy, przy czym maksymalny czas prolongaty jest ustalany przez Bank. W okresie prolongaty kredytobiorca może dokonywać nadpłat -dokonana nadpłata zostanie zaliczona na spłatę kapitału kredytu, przy czym nie ma możliwości zmiany okresu kredytowania. Bank zastrzegł, iż może uzależnić przyznanie prolongaty od ustanowienia dodatkowych zabezpieczeń oraz zażądać przystąpienia do kredytu osoby trzeciej posiadającej zaakceptowane przez Bank źródło dochodu. Pozostałe warunki umowy pozostawiono bez zmian (prośba z 30.03.2011 r. – k.369, wniosek o prolongatę w spłacie kredytu hipotecznego z 30.03.2011 r. – k.391-392, decyzja o restrukturyzacji kredytu hipotecznego z 06.04.2011 r. – k.394, Aneks nr (...) z 11.04.2011 r. – k.398).

Na wniosek powoda, w dniu 2 lipca 2012 r. strony zawarły Aneks nr (...) do umowy kredytu hipotecznego, na podstawie którego dokonały zmiany § 3 ust. 3 pkt. 3.13 umowy określającej wysokość marży kredytu, obniżając jej wysokości z 4,37% do 3,87% (Aneks nr (...) z 02.07.2012 r. – k.36v. i k.41, podanie z 21.05.2012 r. – k.396, opinia (...) z 06.06.2012 r. – k.400).

Rozporządzenie Parlamentu Europejskiego i Rady (UE) 2016/1011 z dnia 8 czerwca 2016 r. w sprawie indeksów stosowanych jako wskaźniki referencyjne w instrumentach finansowych i umowach finansowych lub do pomiaru wyników funduszy inwestycyjnych i zmieniające dyrektywy 2008/48/WE i 2014/17/UE oraz rozporządzenie (UE) nr 596/2014 (tzw. Rozporządzenie BMR), weszło w życie w dniu 1 stycznia 2018 r., zaś Dyrektywa Parlamentu Europejskiego i Rady 2014/65/UE z dnia 15 maja 2014 r. w sprawie rynków instrumentów finansowych oraz zmieniająca dyrektywę 2002/92/WE i dyrektywę 2011/61/UE (tzw. Dyrektywa MIFID II) weszła w życie 21 kwietnia 2018 r. (okoliczności bezsporne).

W. J. dokonuje spłaty rat kredytowych wynikających z przedmiotowej umowy kredytu w złotych polskich począwszy od 20 stycznia 2010 r. W okresie od 20 stycznia 2010 r. do 20 lipca 2022 r. powód zapłacił na rzecz pozwanego banku tytułem spłaty rat kredytowych łącznie 405.159,03 zł (160.094,20 zł tytułem kapitału oraz 245.064,93 zł tytułem odsetek). Ponadto powód zapłacił na rzecz banku z tytułu przedmiotowej umowy kredytowej: 3.704,04 zł tytułem prowizji za udzielenie kredytu, 144,23 zł tytułem opłaty z tytułu refinansowania kosztów ubezpieczenia pomostowego oraz 6.885 zł tytułem ubezpieczenia na życie (zaświadczenie o poniesionych kosztach od kredytu hipotecznego z 19.09.2022 r. – k.42-44v.).

Pismem z dnia 30 września 2022 r. pełnomocnik powoda złożył reklamację do pozwanego Banku, w której kwestionował on stosowanie przez Bank niedozwolonych klauzul umownych dotyczących zmiennej stopy procentowej, stanowiącej sumę marży Banku i stopy referencyjnej WIBOR, przy jednoczesnym przerzuceniu na kredytobiorcę ryzyka wzrostu stopy procentowej, podnosząc przy tym zarzut nieważności umowy. W związku z powyższym pełnomocnik powoda wezwał pozwanego do zapłaty na rzecz W. J. kwoty odpowiadającej sumie wszystkich uiszczonych dotychczas przez niego rat kredytu i innych opłat na podstawie umowy (tj. łącznie kwoty

501.662 zł) oraz zaprzestania pobierania od powoda dalszych rat kredytu i innych opłat na podstawie umowy kredytu w terminie 7 dni od dnia otrzymania wezwania.

Pozwany, w odpowiedzi na powyższą reklamację, poinformował pełnomocnika powoda, że reklamacja nie została uwzględniona, ponieważ umowa kredytu hipotecznego jest realizowana w sposób prawidłowy, przy czym argumentacja Banku odnosiła się do kredytu indeksowanego do franka szwajcarskiego a nie kredytu złotowego, udzielonego powodowi (reklamacja wraz z wezwaniem do zapłaty z 30.09.2022 r. – k.53-54, odpowiedź na reklamację z 21.10.2022 r. – k.55-58).

W związku z wykryciem błędu, polegającym na przedstawieniu w odpowiedzi na reklamację z 21 października 2022 r. uzasadnienia niekorespondującego ze stanem faktycznym sprawy pozwany Bank wystosował w dniu 20 lutego 2023 r. do pełnomocnika powoda pismo, w którym odniósł się do zarzutów powoda ponownie odmawiając uwzględnienia reklamacji z uwagi na prawidłowe wykonywanie umowy, pozbawionej jakichkolwiek postanowień niedozwolonych (pismo z 20.02.2023 r. – k.229-232).

W. J. jest świadomy skutków potencjalnego stwierdzenia nieważności przedmiotowej umowy (oświadczenie powoda z 09.09.2022 r. – k.65).

Powód nadal spłaca kredyt wynikający ze spornej umowy (przesłuchanie powoda – k. 484).

Sąd dokonał następującej oceny dowodów:

Sąd nie znalazł podstaw do kwestionowania zgodności przedstawionych w sprawie dokumentów z rzeczywistym stanem rzeczy, dlatego uznał je za wiarygodne źródło dowodowe. Jednocześnie należy podnieść, że przedstawione przez strony opinie prawne autorstwa innych podmiotów niż strony niniejszego procesu oraz orzecznictwo Sądu Najwyższego oraz sądów powszechnych Sąd potraktował jako argumentację prawną przedstawioną przez strony na potrzeby wzmocnienia własnej argumentacji w sprawie. Opinie tego rodzaju i orzeczenia innych sądów nie są dowodami, albowiem nie dotyczą faktów, a wyłącznie oceny prawnej. Zgodnie z przepisem art. 227 k.p.c. przedmiotem postępowania dowodowego są jedynie fakty mające istotne znaczenie dla rozstrzygnięcia sporu.

Sąd uznał za wiarygodne co do zasady zeznania powoda, albowiem znajdują potwierdzenie w treści w/w dokumentów, na podstawie których Sąd ustalił stan faktyczny. Sąd nie dał wiary zeznaniom powoda w tym zakresie w jakim powód zeznał, iż w dacie spornej umowy nie miał świadomości w jaki sposób jest ustalany wskaźnik referencyjny WIBOR. Relacja powoda w tym zakresie jest kontrfaktyczna, albowiem specjalistyczne wykształcenie wyższe powoda (ekonomiczne), bogate doświadczenie w bezpośrednim zawieraniu umów kredytu przez powoda jako przez kredytobiorcę oraz wieloletnie zarządzanie spółkami zajmującymi się sprzedaż kredytów w imieniu banków prowadzą do wniosku, iż powód w dacie zawierania przedmiotowej umowy kredytu nie mógł nie posiadać w/w wiedzy. Informacja o wskaźniku referencyjnym WIBOR (odpowiednio LIBOR) należy do podstawowego zakresu wiedzy w świecie ekonomii, do którego świadka powód należy.

Sąd na podstawie art. 235² § 1 pkt 2 k.p.c. pominął wniosek dowodowy o dopuszczeniu dowodu z opinii biegłego sądowego zgłoszony przez stronę powodową (k. 485), bowiem w świetle oceny prawnej roszczeń powoda dokonanej poniżej przez Sąd, przeprowadzenie tego dowodu nie miało znaczenia dla rozstrzygnięcia sprawy i jedynie przyczyniłoby się do nieuzasadnionego wytworzenia dodatkowych kosztów procesu oraz do przedłużenia czasu jego trwania.

Sąd zważył, co następuje :

Powództwo nie zasługiwało na uwzględnienie, ani w zakresie roszczeń głównych, ani też w zakresie roszczeń ewentualnych.

Powód w niniejszym postępowaniu domagał się w ramach roszczenia głównego stwierdzenia nieważności (nieistnienia) umowy kredytu hipotecznego nr (...) zawartej w dniu 17 grudnia 2009 r. oraz zasądzenia w związku z tym od pozwanego kwoty 409.007,30 zł wraz z odsetkami ustawowymi za opóźnienie od dnia 2 listopada 2022 r. do dnia zapłaty, z uwagi na nieważność umowy kredytu. Powód wywodził swoje roszczenie z nieważności przedmiotowej umowy kredytowej, która to nieważność wynika, jego zdaniem, z abuzywności zawartych w umowie klauzul zmiennego oprocentowania, jak też z zasad ogólnych. Zarzut nieważności umowy stanowił jednocześnie podstawę roszczenia o zapłatę (w ramach powództwa głównego), opartego na twierdzeniach o świadczeniu nienależnym.

W pierwszej kolejności Sąd dokonał oceny roszczenia o ustalenie nieważności (nieistnienia) umowy w całości, odnośnie którego pierwszorzędną kwestią było ustalenie, czy powód występując z tymże żądaniem, posiadał interes prawny w rozumieniu art. 189 k.p.c., który stanowi, że powód może żądać ustalenia przez sąd istnienia lub nieistnienia stosunku prawnego lub prawa, gdy ma w tym interes prawny.

Wskazania wymaga, iż interes prawny w rozumieniu art. 189 k.p.c. zachodzi, jeżeli sam skutek, jaki wywoła uprawomocnienie się wyroku ustalającego, zapewni powodowi ochronę jego prawnie chronionych interesów w tym znaczeniu, że zakończy spór istniejący lub prewencyjnie zapobiegnie powstaniu takiego sporu w przyszłości. Zasada ta nie powinna jednak być pojmowana abstrakcyjnie, zwłaszcza w celu zawężającej interpretacji tej przesłanki do wytoczenia powództwa o ustalenie, lecz ze względu na konstytucyjnie gwarantowane prawo do sądu zawsze konieczna jest ocena istnienia interesu prawnego do wytoczenia tego powództwa na tle okoliczności faktycznych konkretnych spraw. Wprost wskazuje się, że pod rządami aktualnej Konstytucji RP (art. 8 ust. 2, art. 45 ust. 1, art. 241 ust. 1) oraz postanowień aktów prawa międzynarodowego (art. 14 Międzynarodowego Paktu Praw Obywatelskich i Politycznych - Dz.U. 1977/38/167), koniecznym jest odstępianie od dawniej przyjmowanej ścieśniającej wykładni przesłanki „interesu prawnego”, a pojęcie to należy obecnie wyklądać z uwzględnieniem jak najszerzej rozumianego dostępu do sądów. Wobec tego należy także dodać, że przyjmuje się istnienie interesu prawnego zawsze, „gdy istnieje niepewność stanu prawnego” lub „gdy stronie nie stoi otworem droga procesu o świadczenie, a strona przeciwna kwestionuje jej prawo lub stosunek prawny”.

Zdaniem Sądu strona powodowa posiada interes prawny w ustaleniu treści stosunku prawnego łączącego ją z pozwanym bankiem w zakresie w jakim domaga się uznania, że umowa kredytu jest nieważna (nie istnieje).

Wprawdzie kredytobiorca jest uprawniony do wystąpienia przeciwko bankowi z roszczeniem o zapłatę kwoty z tytułu nienależnego świadczenia spełnionego w wykonaniu nieważnej czynności prawnej. Zauważyć należy jednak, że przedmiotowa umowa nadal jest w okresie wykonywania, a zatem niniejsze powództwo o ustalenie dotyczy okresu de facto na przyszłość. Brak ustalenia na przyszłość faktu niezwiązania kredytobiorcy sporną umową spowoduje, że w świetle stanowiska banku istnieje bardzo znaczne ryzyko, iż będzie musiał w dalszym ciągu ponosić koszt kredytu. Dopiero stwierdzenie w wyroku, iż umowa kredytu jest nieważna gwarantuje zwolnienie strony powodowej od obowiązku regulowania rat kredytu w przyszłości. Na dzień dzisiejszy nie jest możliwe ze strony konsumenta wytoczenie żadnego innego powództwa, które zwalniałoby go z obowiązku dalszego płacenia rat kredytu. Gdyby uznać, że kredytobiorca nie posiada interesu prawnego w przedmiotowym ustaleniu, to strona powodowa musiałaby płacić nienależne raty i za każdy okres wytaczać nowe, kolejne powództwo o zapłatę. Sytuacji takiej nie można zaakceptować jako zgodnej z obowiązującym porządkiem prawnym.

Tak więc po stronie powodowej występuje obecnie obiektywnie stan niepewności, co do kształtu stosunku prawnego wynikającego z umowy kredytu, zaś wydanie rozstrzygnięcia o ustaleniu zgodnie z wnioskiem kredytobiorcy doprowadzi do usunięcia tej niepewności i zapewni mu ochronę prawnie uzasadnionych interesów.

W ocenie Sądu strona powodowa skutecznie wykazała, że wydanie rozstrzygnięcia o ustaleniu wywoła skutki, w następstwie których sytuacja prawna stron zostanie określona w sposób jednoznaczny, eliminując tym samym ryzyko naruszenia określonych praw kredytobiorcy w przyszłości. Przez interes prawny w rozumieniu art. 189 k.p.c. należy rozumieć istniejącą po stronie powoda potrzebę uzyskania określonej korzyści w sferze jego sytuacji prawnej. Przy żądaniu ustalenia niezwiązania konsumenta umową na skutek jej nieważności sąd wydaje orzeczenie deklaratoryjne,

potwierdzające ten fakt *ex tunc*, czyli stwierdzające, że umowa nie wiązała konsumenta od momentu zawarcia umowy kredytu.

Po rozstrzygnięciu w przedmiocie istnienia interesu prawnego w wystąpieniu z powództwem o ustalenie, w niniejszej sprawie należało ocenić sporną umowę pod kątem jej zgodności z powszechnie obowiązującymi przepisami prawa w aspektach prawnych wskazanych przez powoda.

W pierwszej kolejności wskazania wymaga, iż nieważna jest czynność prawna sprzeczna z ustawą albo mająca na celu obejście ustawy, chyba że właściwy przepis przewiduje inny skutek, w szczególności ten, iż na miejsce nieważnych postanowień czynności prawnej wchodzi odpowiednie przepisy ustawy (art. 58 § 1 k.c.). Nieważna jest również czynność sprzeczna z zasadami współzycia społecznego (art. 58 § 2 k.c.). Jeżeli nieważnością jest dotknięta tylko część czynności prawnej, czynność pozostaje w mocy co do pozostałych części, chyba że z okoliczności wynika, iż bez postanowień dotkniętych nieważnością czynność nie zostałaby dokonana (art. 58 § 3 k.c.). Czynność prawna jest sprzeczna z ustawą, gdy jej treść jest formalnie i materialnie niezgodna z bezwzględnie obowiązującym przepisem prawa. Nieważność czynności prawnej może wynikać nie tylko z wyraźnej dyspozycji przepisu, ale także z natury zobowiązania.

O sprzeczności czynności prawnej z ustawą można mówić, gdy jej treść jest formalnie i materialnie niezgodna z bezwzględnie obowiązującym przepisem prawa (wyrok Sądu Najwyższego z dnia 6 października 2004 r., sygn. akt I PK 545/03, Legalis nr 65531). W takim przypadku czynność prawna jest nieważna od początku (*ab initio*) i z mocy prawa (*ipso iure*) – bez konieczności powoływania się na ten fakt, a orzeczenie sądu stwierdzające nieważność czynności prawnej ma charakter deklaracyjny. Ponadto, nieważna czynność prawna nie wywołuje żadnych skutków prawnych, które miały się z nią wiązać. Jednakże, jak słusznie wskazuje się w doktrynie, zachowanie osób dokonujących nieważnej czynności prawnej może rodzić odpowiedzialność odszkodowawczą, czy też prowadzić do bezpodstawnego wzbogacenia (P. Sobolewski w: red. K. Osajda, Kodeks cywilny. Komentarz, dostęp Legalis).

Zgodnie z art. 69 ust. 1 ustawy z dnia 29 sierpnia 1997 r. Prawo bankowe, w brzmieniu obowiązującym w dacie zawarcia umowy pomiędzy stronami, przez umowę kredytu bankowego bank zobowiązuje się oddać do dyspozycji kredytobiorcy na czas oznaczony w umowie kwotę środków pieniężnych z przeznaczeniem na ustalony cel, a kredytobiorca zobowiązuje się do korzystania z niej na warunkach określonych w umowie, zwrotu kwoty wykorzystanego kredytu wraz z odsetkami w oznaczonych terminach spłaty oraz zapłaty prowizji od udzielonego kredytu. W myśl art. 69 ust. 2 Prawa bankowego, umowa kredytu powinna być zawarta na piśmie i określać w szczególności: 1) strony umowy, 2) kwotę i walutę kredytu, 3) cel, na który kredyt został udzielony, 4) zasady i termin spłaty kredytu, 5) wysokość oprocentowania kredytu i warunki jego zmiany, 6) sposób zabezpieczenia spłaty kredytu, 7) zakres uprawnień banku związanych z kontrolą wykorzystania i spłaty kredytu, 8) terminy i sposób postawienia do dyspozycji kredytobiorcy środków pieniężnych, 9) wysokość prowizji, jeżeli umowa ją przewiduje, 10) warunki dokonywania zmian i rozwiązania umowy.

W ocenie Sądu podpisana przez strony umowa kredytu spełnia wszystkie ustawowe wymogi wynikające z treści art. 69 ust. 1 i 2 ustawy Prawo bankowe, w szczególności spełniała wymogi z art. 69 ust. 2 pkt 2 i 4 Prawa bankowego. Strony określiły w umowie kredytu kwotę kredytu, walutę kredytu, jego przeznaczenie, okres kredytowania, terminy i zasady jego zwrotu przez powoda, a także oprocentowanie kredytu i opłaty oraz prowizje związane z jego udzieleniem.

Nie sposób również wywodzić, aby będąca przedmiotem sporu umowa kredytu była niezgodna z zasadami współzycia społecznego. W toku postępowania nie ujawniono okoliczności, które wskazywałyby, że zaproponowanie przez bank zawarcia spornej umowy godzić by miało w sferę zasad współzycia społecznego i przez to skutkowało miało nieważnością umowy z uwagi na art. 58 § 2 k.c. W świetle okoliczności sprawy, tj. pozyskania przez stronę powodową kredytu w celu zaspokojenia jej potrzeb Sąd nie doszukał się okoliczności wskazujących na to, że pozwany bank wykorzystał swoją pozycję w celu związania strony powodowej długoletnim zobowiązaniem mającym przynosić tylko niemu korzyści.

Odnosząc się natomiast do kwestii klauzuli zmiennego oprocentowania jako przesłanki ustalenia nieważności umowy z uwagi na naruszenie art. 353¹ k.c., należy wskazać, że powód został poinformowany o ryzyku zmienności w sposób zrozumiały nie tylko pod względem gramatycznym, ale również ekonomicznym. Przy podpisywaniu umowy powód złożył na formularzu banku pisemne oświadczenia, że jest świadomy, iż oprocentowanie kredytu jest zmienne i w okresie obowiązywania umowy może ulec podwyższeniu w związku ze wzrostem stopy referencyjnej WIBOR, co spowoduje podwyższenie kwoty spłacanej przez niego raty. Powód oświadczył, iż po zapoznaniu się z występującym ryzykiem wynikającym ze zmiennej stopy referencyjnej wnioskuje o udzielenie kredytu oprocentowanego według zmiennej stopy procentowej. Podkreślenia wymaga, iż do „oświadczenia” dodano symulację kosztów obsługi kredytu hipotecznego w przypadku niekorzystnej zmiany stopy procentowej kredytu, w której zamieszczono przykład wpływu zmiany stopy procentowej na wysokość raty kredytu, przedstawiający wysokość raty kapitałowo-odsetkowej przy aktualnym poziomie stopy procentowej (3.075,50 zł) oraz wysokość raty kapitałowo-odsetkowej przy założeniu, że stopa procentowa wzrośnie o 400 pb. (4.022,47 zł) a także wysokość raty kapitałowo-odsetkowej przy założeniu, że stopa procentowa wzrośnie o wartość stanowiącą różnicę pomiędzy maksymalną i minimalną wartością stopy referencyjnej z okresu ostatnich 12 miesięcy przed początkiem obecnego kwartału, przy czym okres ten liczony jest do dnia, z którego przyjęta została aktualna stopa bazowa Banku włącznie tj. od 26 września 2008 r. do 25 września 2009 r., a wartość ta wynosi 2,73 p.p. (3.711,03 zł). Brak przedstawienia powodowi historii zmian stawki WIBOR 3M/6M w zestawieniu z symulacjami opartymi o historyczne poziomy tej stawki, które unaocznilyby powodowi wpływ zwiększonej wartości stawki WIBOR 3M/6M na wysokość bieżącej raty kapitałowo-odsetkowej nie dowodzi braku rzetelnej informacji w zakresie ryzyka kursowego. Strona powodowa, w oparciu o informacje przekazane przez Bank, była w stanie zrozumieć metodę obliczania stopy procentowej i oszacować w oparciu o jednoznaczne i zrozumiałe kryteria potencjalnie istotne konsekwencje ekonomiczne takiego warunku dla swoich zobowiązań. Procedura informowania o ryzyku zmiennego oprocentowania odbywała się zgodnie z Rekomendacją S i była dostateczna. Sąd nie ma podstaw aby przypisać bankowi działanie w złej wierze, podobnie jak nie ma podstaw do przyjęcia, że kierowane do powoda informacje w zakresie ryzyka zmiennego oprocentowania były dla niego niejasne i niezrozumiałe, nie tylko pod względem gramatycznym, ale i ekonomicznym. Nie jest prawdą, aby powód nie miał wiedzy co do nieprzewidywalności zmienności oprocentowania przez wielość różnorodnych czynników gospodarczych i politycznych. Strona powodowa otrzymała symulacje uwzględniające zmiany wskaźnika, w tym w szczególności symulacje obrazujące jak wzrost wskaźnika może wpłynąć na wysokość spłacanych przez powoda rat. Bank przekazał powodowi pisemną informację o ryzyku zmiennej stopy procentowej wraz z symulacją, która przedstawiała symulację raty przy założeniu wzrostu oprocentowania w skali, który to wzrost – co istotne - nie zrealizował się jak do tej pory w ogóle w całym okresie trwania umowy. Przedstawiona przez pracownika pozwanego symulacja świadczy zdaniem Sądu o dopełnieniu wymogów przedstawienia wszystkich informacji mogących mieć wpływ na zakres obowiązków kredytobiorcy i pozwalających samodzielnie ocenić między innymi całkowity koszt kredytu, nawet gdyby mierzyc standard informacji o zmiennej stopie procentowej miarą właściwą dla kredytów walutowych. W tym kontekście należy podkreślić, iż sam powód zeznał, że w dacie zawarcia tej umowy powód miał świadomość, że wskaźnik referencyjny WIBOR 3M może wzrosnąć lub mieć tendencję spadkową w związku ze zjawiskiem inflacji środka płatniczego, a w następstwie tego, że rata jego kredytu może wzrosnąć lub odpowiednio zmniejszyć się, ta świadomość obejmowała także skalę wzrostu inflacji i raty kredytowej, która rzeczywiście wystąpiła po zawarciu tej umowy, w tym w okresie dwóch ostatnich lat (przesłuchanie powoda – k. 484, 484 v.).

Wobec powyższego brak jest podstaw do stwierdzenia nieważności umowy z uwagi na naruszenie art. 58 kc lub art. 353¹ k.c.

Odnosząc się do dalszego zarzutu strony powodowej Sąd uznał, że postanowienie umowne dotyczące zmiennego oprocentowania w oparciu o wskaźnik referencyjny WIBOR 3M (lub WIBOR 6M) co do zasady nie powinno stanowić przedmiotu badania na podstawie przepisów w/w dyrektywy unijnej 93/13 i przepisów krajowych o niedozwolonych postanowieniach umownych (art. 385 (1) kc).

Stosownie do przepisu art. 1 ust. 2 dyrektywy unijnej 93/13 warunki umowy odzwierciedlające obowiązujące przepisy ustawowe lub wykonawcze oraz postanowienia lub zasady konwencji międzynarodowych, których stroną są państwa

członkowskie lub Wspólnota, nie podlegają przepisom tej dyrektywy. Regułę tę potwierdził TSUE w wyroku z dnia 9.07.2020 r. wydanym w sprawie o sygn. C-81/19.

Zgodnie z przepisem art. 29 ust. 2 ustawy o kredycie hipotecznym oraz nadzorze na pośrednikami kredytu hipotecznego i agentami jeśli strony nie uzgodniły stałej stopy oprocentowania to sposób ustalania stopy procentowej określa się jako wartość wskaźnika referencyjnego oraz wysokość marży ustalonej w umowie.

Natomiast zgodnie z art. 4 pkt 28 cytowanej powyżej ustawy wskaźnikiem referencyjnym jest wskaźnik opisany w art. 3 ust. 1 pkt 3 w/w rozporządzenia Parlamentu Europejskiego i Rady (UE) 2016/1011 z dnia 8 czerwca 2016 r. w sprawie indeksów stosowanych jako wskaźniki referencyjne w instrumentach finansowych i umowach finansowych lub do pomiaru wyników funduszy inwestycyjnych i zmieniającego dyrektywy 2008/48/WE i 2014/17/UE oraz rozporządzenie (UE) nr 596/2014.

Stosownie do **art. 3 ust. 1 pkt 3 w/w rozporządzenia** tym wskaźnikiem referencyjnym jest dowolny indeks stanowiący odniesienie do określenia kwoty przypadającej do zapłaty z tytułu instrumentu finansowego lub umowy finansowej lub do określenia wartości instrumentu finansowego bądź indeks stosowany do pomiaru wyników funduszu inwestycyjnego w celu śledzenia stopy zwrotu takiego indeksu lub określenia alokacji aktywów z portfela, lub obliczania opłat za wyniki. Parametry takiego wskaźnika spełnia właśnie wskaźnik WIBOR 3M/6M. Co więcej został on wskazany wprost jako kluczowy wskaźnik referencyjny w załączniku do rozporządzenia wykonawczego Komisji (UE) 2016/1368 z dnia 11.08.2016 r. ustanawiającego wykaz kluczowych wskaźników referencyjnych stosowanych na rynkach finansowych.

Powyższe uzasadnia wyłączenie wskazane w art. 1 ust. 2 dyrektywy unijnej 93/13.

Dla wyczerpania toku rozważań należy wskazać, iż gdyby nie podzielić powyższego poglądu (Sąd czyni to założenie teoretycznie), to klauzulę zmiennego oprocentowania uregulowaną w spornej umowie należałoby potraktować jako klauzulę dotyczącą głównego świadczenia, a ta jako transparentna nie podlegałaby kontroli pod względem abuzywności zgodnie z wyłączeniem z art. 4 (2) dyrektywy unijnej 93/13. W ocenie Sądu bank poinformował powoda o ryzykach ekonomicznych związanych z zawarciem umowy kredytu w sposób prawidłowy. W dacie zawarcia spornej umowy WIBOR 3M wynosił 4,16, a w 2002 r. wynosił 8,77, w latach 2009 – 2019 r. wynosił od 4 do 1, 7, potem w 2020 r. spadł do wartości 0,5, w październiku 2022 r. wzrósł do 7,51, a aktualnie wynosi 5,66.

Zgodnie z przepisem art. 385 (1) par. 1 kc niedozwolonymi postanowieniami umownymi nie są postanowienia umowy, które określają wynagrodzenie, jeśli zostały sformułowane w sposób jednoznaczny. Zdaniem Sądu postanowienie umowne dotyczące zmiennej stopy procentowej opisanej jako suma wysokości wskaźnika referencyjnego WIBOR 3M oraz wysokości stałej marży wskazanej w umowie kredytu reguluje wynagrodzenie banku i czyni to w sposób jednoznaczny w rozumieniu art. 385 (1) par. 1 kc. Taki sposób regulacji jest także zgodny z przepisem art. 29 ust. 2 ustawy o kredycie hipotecznym oraz nadzorze na pośrednikami kredytu hipotecznego i agentami.

Powyższe oznacza, iż w sprawie nie ma co do zasady podstaw do zastosowania przepisu art. 385 (1) par. 1 kc.

Niezależnie od powyższego nie można podzielić poglądu, iż postanowienie umowne dotyczące zmiennego oprocentowania w oparciu o wskaźnik referencyjny WIBOR 3M jest nieuczciwe, sprzeczne z prawem. Zarzut postawiony w tym zakresie sprowadza się w istocie do braku rynkowego charakteru tego wskaźnika, na tym że wskaźnik ten nie jest oparty na transakcjach rzeczywistych i że jest arbitralnie ustalany przez banki.

WIBOR to wskaźnik oprocentowania pożyczek na krajowym rynku międzybankowym. Banki biorąc pod uwagę to po jakiej stopie banki są w stanie pożyczać pieniądze, ustalają oprocentowanie kredytów dla klientów. Faktycznie WIBOR nie jest oparty na rzeczywistych transakcjach pomiędzy bankami, ale na przybliżeniach które wynikają z modeli matematycznych. Te modele matematyczne nie mają jednak abstrakcyjnego charakteru. Opisując rzecz w skrócie należy wskazać, iż WIBOR 3M nie uwzględnia tego co dzieje się teraz na rynku, ale przewiduje co wydarzy się na rynku w ciągu najbliższych trzech miesięcy uwzględniając zachodzące procesy ekonomiczne. WIBOR 3M odpowiada

na pytanie jak jest możliwa cena po jakiej jeden bank mógłby zaoferować drugiemu bankowi założenie depozytu na określony termin 3 miesięcy. Co jednak najistotniejsze stawka WIBOR zależy w istocie od stopy procentowej NBP. Mechanizm rynkowy tej zależności jest taki, iż banki lokują własne środki nabywając od NBP bonny pieniężne, dzięki czemu zyskują odsetki w wysokości równej stopie referencyjnej NBP. Nabycie takiego bonu to odpowiednik założenia depozytu w NBP. Z uwagi na charakter oferenta tego bonu (NBP) jest to w istocie dla banku transakcja bez ryzyka. W rezultacie aby bankowi opłacało się założyć taki depozyt w innym banku celem uzyskania odsetek, a zatem liczyć się z większym ryzykiem inwestycyjnym, kwota odsetek musi być odpowiednio wyższa od stopy referencyjnej NBP. Ponadto okres inwestycji w w/w bonny pieniężne wynosi 7 dni, podczas gdy depozyt międzybankowy 3 lub 6 miesięcy, a zatem ryzyko inwestycyjne jest także wydłużone w czasie. Dlatego WIBOR jest zawsze powiązany ze stopą referencyjną NBP i zawsze nieco wyższy od niej. Stopa NBP jest zatem ekonomicznym fundamentem dla określenia stopy wskaźnika WIBOR. Celem wyznaczenia ceny, po której bankowi warto zainwestować środki w innym banku niż NBP, bank musi oszacować również jak przez czas inwestycji może zmieniać się stopa referencyjna.

W tym stanie rzeczy brak jest podstaw do przyjęcia, iż WIBOR jest wskaźnikiem arbitralnie ustalonym przez banki, bez związku z realiami ekonomicznymi na rynku.

Jednocześnie powód nie wykazał i nie udowodnił, aby doszło do manipulacji wskaźnikiem WIBOR, w szczególności aby miało to miejsce na skutek zachowania się pozwanego banku lub jego poprzednika prawnego.

Dodatkowo należy podnieść, iż wysokość wskaźnika WIBOR ustalana jest na podstawie danych przekazywanych przez dziesięć banków:

(...) Bank (...) S.A.,

(...) Bank (...) S.A.,

Bank (...) S.A.,

Bank (...),

(...) Bank (...) S.A.,

Bank (...) S.A.,

(...) S.A.,

(...) Bank (...) S.A.,

Bank (...) S.A.,

(...) Bank (...) S.A., natomiast korzystają z niego wszystkie banki, a nie tylko pozwany bank lub jego poprzednik prawny.

Odnośnie rozkładu ryzyka przy umowie kredytu o zmiennym oprocentowaniu ustalonym na podstawie wskaźnika referencyjnego WIBOR należy podnieść, iż ryzyko zmiany wysokości wskaźnika WIBOR, wbrew twierdzeniom powoda, obciąża obie strony kontraktu, a nie tylko kredytobiorcę. Wskaźnik WIBOR ulega zmianom będącym odbiciem zmieniającej się sytuacji ekonomicznej w skali makro. Jak wynika z w/w przedstawionych fluktuacji czynniki makroekonomiczne, które wpływają na wysokość wskaźnika WIBOR podlegają zmianom zarówno na korzyść kredytobiorcy, jak i na korzyść kredytodawcy. Tak było także w przypadku powoda. W tym zakresie należy podnieść, iż powód dotychczas przez cały okres trwania kredytu uiszczal oprocentowanie według wskaźnika WIBOR 3M o średniej wartości niższej niż ta która obowiązywała w dacie zawarcia spornej umowy kredytu. Jednocześnie oznacza to, iż bank przekazał powodowi pisemną informację o ryzyku zmiennej stopy procentowej wraz z symulacją, która przedstawiała symulację raty przy założeniu wzrostu oprocentowania w skali, który to wzrost – co istotne - nie zrealizował się jak do tej pory w ogóle w całym okresie trwania umowy.

To że oprocentowanie zbudowane według wskaźnika referencyjnego WIBOR ma rzeczywisty aspekt ekonomiczny, a tym samym że nie stanowi spisku banków przeciwko pozostałym uczestnikom obrotu, świadczy to w jaki sposób kształtuje się poziom alternatywnego wskaźnika referencyjnego WIRON (W. I. O.). Notowania tego wskaźnika rozpoczęły się z początkiem 2023 r., a sam ten wskaźnik został wprowadzony do obrotu w następstwie krytyki konstrukcji mechanizmu funkcjonowania wskaźnika WIBOR z takim uzasadnieniem, iż będzie on (wskaźnik WIRON)

przedstawiał rzeczywistą skalę inflacji, w domyśle niższą niż wskaźnik WIBOR. Tymczasem od września 2023 r. stawka wskaźnika WIRON 3 M jest wyższa od stawki wskaźnika WIBOR 3 M (to samo dotyczy wskaźników sześciomiesięcznych). Stało się tak ponieważ NBP dokonał w ostatnim czasie systematycznych redukcji sto procentowych, w następstwie tego oba w/w wskaźniki referencyjne zaczęły spadać, ale WIBOR znacznie szybciej niż WIRON. Przyczyną takiego stanu rzeczy jest sam mechanizm wyznaczania stawek referencyjnych oraz to w jaki sposób reagują one na zmianę stóp procentowych przez NBP. WIRON jest wskaźnikiem, który obrazuje przeszłą sytuację (WIRON 3 M to średnia stawka dokonanych transakcji, w których bank pożyczał pieniądze na 3 miesiące innym bankom i przedsiębiorcom, to stopa składana tych stawek z ostatnich 3 miesięcy), a WIBOR jest wskaźnikiem, który obrazuje oczekiwania rynku co do zmiany stóp procentowych w przyszłości (mechanizm ten został uprzednio opisany szczegółowo). Z tego względu w cyklu podnoszenia stóp procentowych przez NBP poziom wskaźnika WIBOR wzrasta szybciej niż poziom wskaźnika WIRON i odwrotnie, w cyklu obniżania stóp procentowych przez NBP poziom wskaźnika WIBOR obniża się szybciej niż poziom wskaźnika WIRON. Powyższe oznacz, iż w obu przypadkach znaczenie mają rzeczywiste procesy ekonomiczne.

W kwestii naruszenia przez Bank ryzyka informacyjnego powód upatrywał podstawy roszczenia również w naruszeniu Dyrektywy MIFID I i MIFID II.

W pierwszej kolejności podkreślenia wymaga, iż w niniejszej sprawie zastosowania nie znajdzie dyrektywa MIFID II, czyli Dyrektywa Parlamentu Europejskiego i Rady 2014/65/UE z dnia 15 maja 2014 r. w sprawie rynków instrumentów finansowych oraz zmieniająca dyrektywę 2002/92/WE i dyrektywę 2011/61/UE, bowiem weszła w życie dopiero w dniu 21 kwietnia 2018 r., podczas gdy sporna umowa kredytu została zawarta w 2009 roku. Zgodnie z art. 93 ust. 1 tej dyrektywy, w brzmieniu ustalonym Dyrektywą Parlamentu Europejskiego i Rady (UE) 2016/1034 z dnia 23 czerwca 2016 r. zmieniającą dyrektywę 2014/65/UE w sprawie rynków instrumentów finansowych, państwa członkowskie Unii Europejskiej miały stosować przepisy dyrektywy MIFID II od dnia 3 stycznia 2018 r. Przepisy tej dyrektywy wprowadzały m.in. szczegółowe obowiązki podmiotu oferującego instrumenty finansowe związane z proponowaniem nabycia takich instrumentów i zostały implementowane do krajowego porządku prawnego ustawą z dnia 1 marca 2018 r. o zmianie ustawy o obrocie instrumentami finansowymi oraz niektórych innych ustaw (weszła w życie 21 kwietnia 2018 r. z wyjątkiem kilku przepisów), która wprowadziła art. 86g i 83h ustawy o obrocie instrumentami finansowymi. Z opisanych wyżej względów w niniejszej sprawie brak było podstaw do stosowania w/w Dyrektywy.

Z analogicznych przyczyn zastosowania w niniejszej sprawie nie mogły mieć przepisy Rozporządzenia BMR, czyli Rozporządzenia Parlamentu Europejskiego i Rady (UE) 2016/1011 z dnia 8 czerwca 2016 r. w sprawie indeksów stosowanych jako wskaźniki referencyjne w instrumentach finansowych i umowach finansowych lub do pomiaru wyników funduszy inwestycyjnych i zmieniające dyrektywy 2008/48/WE i 2014/17/UE oraz rozporządzenie (UE) nr 596/2014, które weszło w życie dopiero w dniu 1 stycznia 2018 roku.

Odnosząc się natomiast to Dyrektywy MIFID I, czyli Dyrektywy 2004/39/WE i głównych przepisów wykonawczych do niej, którymi są dyrektywa 2006/73/WE i rozporządzenie (WE) nr 1287/2006 wskazania wymaga, iż MIFID to dyrektywa w sprawie rynków instrumentów finansowych (Markets in Financial Instruments Directive) stanowiącej wyznacznik prawa międzynarodowego, regulujący funkcjonowanie rynku finansowego. Pierwsza wersja MIFID obowiązuje od 2004 r., kiedy to zastąpiła „Dyrektywę o Usługach Inwestycyjnych”.

Zgodnie z art. 19 ust. 1 dyrektywy 2004/39/WE Państwa Członkowskie wymagają, aby przy świadczeniu na rzecz klientów usług inwestycyjnych i/lub, w miarę potrzeb, usług dodatkowych, przedsiębiorstwo inwestycyjne działało uczciwie, sprawiedliwie i profesjonalnie, zgodnie z najlepiej pojętymi interesami klientów oraz wypełniając, w szczególności, zasady wymienione w ust. 2–8. Wszelkie informacje, w tym publikacje handlowe, kierowane przez przedsiębiorstwo inwestycyjne do klientów lub potencjalnych klientów powinny być rzetelne, niebudzące wątpliwości i niewprowadzające w błąd. Publikacje handlowe należy w sposób niebudzący wątpliwości oznaczyć, jako publikacje handlowe (ust. 2).

Zgodnie z ust. 3 art. 19 klientom lub potencjalnym klientom należy dostarczyć kompleksowych informacji dotyczących:

przedsiębiorstwa inwestycyjnego oraz usług przez nie świadczonych,

instrumentów finansowych oraz proponowanych strategii inwestycyjnych; powinny one obejmować stosowne wytyczne oraz ostrzeżenia o ryzyku związanym z inwestycjami w takie instrumenty lub odnoszącym się do poszczególnych strategii inwestycyjnych,

podmiotów realizujących zlecenia,

kosztów i odnośnych opłat, skonstruowanych w taki sposób, aby klienci lub potencjalni klienci mogli zrozumieć charakter oraz ryzyko związane z usługą inwestycyjną oraz określonym rodzajem oferowanego instrumentu finansowego, a co za tym idzie, mogli podjąć świadome decyzje inwestycyjne. Informacje te należy przekazywać w ujednoliconym formacie

W ocenie Sądu zarzut naruszenia art. 19 dyrektywy 2004/39/WE uznać należy za chybiony. Jak już wskazano, Bank przekazał powodowi wszystkie informacje niezbędne do podjęcia świadomej i odpowiedzialnej decyzji o zawarciu Umowy. Brak jest podstaw do przyjęcia, iż bank zaproponował powodowi produkt nieadekwatny do jego oczekiwań i potrzeb lub produkt, którego nie rozumiał. Zdaniem Sądu kredyt ze zmienną stopą procentową nie należy do skomplikowanych produktów inwestycyjnych. Dodatkowo należy podkreślić, iż dopiero dyrektywa MIFID II (nie obowiązująca w dacie zawarcia spornej umowy) nałożyła na instytucje rynku finansowego obowiązek szczegółowego informowania klientów o mechanizmach działania poszczególnych instrumentów finansowych, włącznie z podejmowanym ryzykiem inwestycyjnym

Niezależnie od powyższego należy podnieść, iż co do zasady umowa kredytu zawarta z konsumentem nie może być uznana za produkt inwestycyjny w rozumieniu dyrektywy 2004/39/WE, a zatem na Banku w związku z tą dyrektywą nie spoczywały obowiązki informacyjne. Udzielając kredytu powodowi Bank nie mógł zatem naruszyć dyrektywy 2004/39/WE, skoro jej przepisy nie mają zastosowania. Kwestię tę rozstrzygnął Trybunał Sprawiedliwości Unii Europejskiej w wyroku z dnia 3 grudnia 2015 r. (C-312/14, L.) orzekając na kanwie kredytu denominowanego - w przywołanym wyroku TSUE oparł się na kryterium funkcji i celów umowy. Stwierdził, iż występujące w umowie kredytu denominowanego transakcje wymiany, które są wyłącznie dodatkowe wobec udzielenia i zwrotu kredytu, nie stanowią usług inwestycyjnych ani działalności inwestycyjnej w rozumieniu dyrektywy MIFID. Tym bardziej więc kredyt, taki jak w niniejszej sprawie, nie może być uznany za produkt inwestycyjny. Skoro kredyt denominowany nie może być uznany za objęty zakresem stosowania dyrektywy 2004/39/WE, tym bardziej nie będzie ona miała zastosowania do kredytu w walucie krajowej.

W dalszej kolejności wskazać należy, że strona powodowa podniosła abuzywność następujących postanowień: § 1 ust. 3.12-3.13, § 6 ust. 2, § 10 ust. 3.1-3.3 umowy, § 2 ust. 13 lit. a), § 2 ust. 14, 23, 24, § 8 ust. 1, 4, 5, 6, 7 i 8 regulaminu oraz § 1 aneksu nr (...). Wymienione postanowienia odnosiły się do zastosowanego w umowie zmiennego oprocentowania opartego o stawkę WIBOR 3M/6M.

Zgodnie z treścią art. 385¹ § 1 k.c., postanowienia umowy zawieranej z konsumentem niezgodnione indywidualnie nie wiążą go, jeżeli kształtują jego prawa i obowiązki w sposób sprzeczny z dobrymi obyczajami, rażąco naruszając jego interesy (niedozwolone postanowienia umowne). Nie dotyczy to postanowień określających główne świadczenia stron, w tym cenę lub wynagrodzenie, jeżeli zostały sformułowane w sposób jednoznaczny. Jeżeli postanowienie umowy zgodnie z § 1 nie wiąże konsumenta, strony są związane umową w pozostałym zakresie (§ 2). Niezgodnione indywidualnie są te postanowienia umowy, na których treść konsument nie miał rzeczywistego wpływu. W szczególności odnosi się to do postanowień umowy przejętych z wzorca umowy zaproponowanego konsumentowi przez kontrahenta (§ 3). Ciężar dowodu, że postanowienie zostało uzgodnione indywidualnie, spoczywa na tym, kto się na to powołuje (§ 4).

Jak wynika z powyższego przepisu, dla stwierdzenia abuzywności postanowień umownych konieczne jest łączne spełnienie następujących przesłanek: 1) stroną ocenianej umowy jest konsument, 2) postanowienia umowne nie zostały uzgodnione indywidualnie z konsumentem, 3) postanowienia te kształtują prawa i obowiązki konsumenta w sposób sprzeczny z dobrymi obyczajami, rażąco naruszając jego interesy, 4) postanowienie sformułowane w sposób jednoznaczny nie dotyczy głównych świadczeń stron.

W okolicznościach niniejszej sprawy nie budziło wątpliwości Sądu, że w chwili zawierania spornej Umowy powód był konsumentem w rozumieniu art. 22¹ k.c. Zaciągnięty przez niego kredyt przeznaczony był bowiem na cel dowolny oraz konsolidację zobowiązań finansowych (§ 2 umowy, zeznania powoda), zaś W. J. w chwili zawarcia umowy nie prowadził działalności gospodarczej. Dodatkowo wskazać należy, iż powód przez cały okres kredytowania był traktowany przez pozwanego jak konsument, zaś konsumencki charakter umowy nie był kwestionowany przez stronę pozwaną.

W ocenie Sądu postanowienia umowne dotyczące zmiennego oprocentowania opartego o stawkę WIBOR 3M/6M nie zostały z kredytobiorcą indywidualnie uzgodnione. Art. 385¹ § 3 k.c. stanowi, że nie uzgodnione indywidualnie są te postanowienia umowy, na których treść konsument nie miał rzeczywistego wpływu. W szczególności odnosi się to do postanowień umowy przyjętych z wzorca umowy zaproponowanego konsumentowi przez kontrahenta.

Przez „rzeczywisty wpływ” należy rozumieć realną możliwość oddziaływania na treść postanowień umownych. Z tego też powodu okoliczność, iż konsument znał treść danego postanowienia i rozumiał je, nie przesądza o tym, że zostało ono indywidualnie uzgodnione. Za uzgodnione indywidualnie trzeba bowiem uznawać tylko takie klauzule umowne, na których treść istotnie mógł on w praktyce oddziaływać. Innymi słowy należy badać, czy konsument miał realny wpływ na ewentualną zmianę klauzul proponowanych przez przedsiębiorcę i czy z możliwości tej zdawał sobie sprawę. Zatem do tego, by skutecznie wykazać fakt, że klauzula była uzgodniona z konsumentem, nie wystarcza opatrzenie kontrolowanego postanowienia wzmiankami typu: „wyrażam zgodę”, „przyjmuję własnoręcznym podpisem” (por. wyrok Sądu Apelacyjnego w Warszawie z 6 marca 2013 r., VI ACa 1241/12, LEX nr 1322083). W konsekwencji postanowieniami indywidualnie uzgodnionymi będą takie, które były w sposób rzeczywisty negocjowane lub włączone do umowy wskutek propozycji zgłoszonej przez samego konsumenta.

W ocenie Sądu sama okoliczność, że klauzula zmiennego oprocentowania opartego o stawkę WIBOR 3M/6M zostały m.in. zawarte w regulaminie, a więc dokumencie, który nie podlega indywidualnym uzgodnieniom, a ponadto może być w każdej chwili zmieniony przez pozwanego, świadczy o tym, że strony nie uzgadniały indywidualnie treści przedmiotowych postanowień.

W myśl art. 385¹ § 4 k.c. ciężar dowodu, że postanowienie zostało uzgodnione indywidualnie, spoczywa na tym, kto się na to powołuje. Umowa ze stroną powodową została zawarta na podstawie wzorca opracowanego oraz przedstawionego przez pozwanego. W tej sytuacji obowiązuje domniemanie, że zawarte w niej postanowienia nie zostały indywidualnie uzgodnione z konsumentem (art. 385¹ § 3 k.c.). Do obowiązków pozwanego w związku z tym należało udowodnienie, że przedmiotowe postanowienie zostało indywidualnie uzgodnione z konsumentem (art. 6 k.c., art. 385(1) § 4 k.c., por. M. Bednarek, w: „System Prawa Prywatnego. Prawo zobowiązań. Część ogólna”, tom 5 pod red. E. Łętowskiej, Wyd. C.H. Beck, 2006 r, str. 659). Uznać należało, że obowiązkowi temu w procesie pozwany nie podolał.

Podkreślenia wymaga, iż świadczenie banku stanowi odpowiednik świadczenia kredytobiorcy. Umowa kredytu zrealizowała cele zakładane przez obie strony umowy według stanu na dzień jej zawarcia. Wskazana data to właściwy moment oceny powyższej kwestii, zwrócić jednak należy uwagę na to, że cele te w dalszym ciągu są spełnione. W ocenie Sądu bezzasadny jest zarzut, jakoby brak zaoferowania stronie powodowej instrumentów finansowych „chroniących przed ryzykiem stopy procentowej” świadczył o asymetrii stron i naruszeniu równowagi kontraktowej. Instrumenty finansowe są produktami, których oferowanie jest ograniczone prawnie. Ponadto, z uwagi na koszty tych produktów, racjonalność ich stosowania jest niewielka, ani nie ma na nie popytu. Strona powodowa miała i wciąż ma możliwość

zmiany stopy procentowej na okresowo stałą, jednakże dobrowolnie i świadomie z tej możliwości nie korzysta. Ponadto, strona powodowa ma różne możliwości ograniczenia ryzyka związanego ze wzrostem oprocentowania i z tych możliwości korzysta.

Dopuszczalne jest określenie w umowie kredytowej klauzuli zmiennego oprocentowania w sytuacji gdy wskazane są okoliczności, od jakich zmiana ta jest uzależniona (tak Sąd Najwyższy w wyroku z dnia 5.04.2002 r., II CKN 933/99). W ocenie Sądu klauzula zmiennego oprocentowania zawarta w przedmiotowej umowie spełnia taki wymóg, w tym w kontekście wskaźnika WIBOR.

Bezzasadny jest również podniesiony w pozwie zarzut, jakoby sprzeczne z dobrymi obyczajami miało być przyjęcie, jako elementu zmiennego oprocentowania kredytu, stawki WIBOR 3M. Strona powodowa twierdzi, że stawka WIBOR musi odzwierciedlać koszty ponoszone przez Bank w ramach finansowania kredytu, a jeśli tego kosztu nie odzwierciedla, świadczy to o jej nieuczciwości. Nie ma żadnych podstaw twierdzenie, jakoby wyłączną i jedyną dopuszczalną funkcją stosowania stawki WIBOR było pokrycie ponoszonych przez Bank kosztów finansowania kredytu na etapie jego wypłaty. Przeświadczenie strony powodowej o tym, że funkcja WIBOR ogranicza się do refundacji kosztów finansowania, nie ma oparcia ani w Umowie, ani w żadnym przepisie prawa. Badanie zgodności oprocentowania kredytu z dobrymi obyczajami może odbywać się wyłącznie przez łączną analizę oprocentowania jako takiego, którego składnikami jest WIBOR 3M i marża, z punktu widzenia funkcji, jakie pełnią odsetki umowne. Wartość pieniądza ma charakter zmienny w czasie, a mechanizm wyrównania ewentualnych ubytków wartości jest szczególnie ważny w stosunkach kredytowych o charakterze wieloletnim. Oznacza to, że część kapitałowa spłacanych przez kredytobiorcę rat ma obecnie mniejszą wartość niż odpowiadający temu świadczeniu kapitał wypłacony w dacie uruchomienia kredytu. Właśnie wspomniany ubytek wartości spełnionego świadczenia ma być rekompensowany przez odsetki (oprocentowanie), których składnikiem jest WIBOR.

Skoro nie doszło do naruszenia obowiązków informacyjnych, bezzasadny jest również zarzut stosowania przez Bank nieuczciwych praktyk rynkowych. Zgodnie z art. 4 ust. 1 ustawy z dnia 23 sierpnia 2007 r. o przeciwdziałaniu nieuczciwym praktykom rynkowym („u.p.n.p.r.”), dla uznania praktyk rynkowych (także tych stypizowanych w dalszych przepisach ustawy) za nieuczciwe wymagane jest kumulatywne spełnienie następujących przesłanek: a) sprzeczność z dobrymi obyczajami, b) zniekształcenie (lub ryzyko zniekształcenia) zachowania gospodarczego przeciętnego konsumenta oraz c) wina po stronie pozwanego przedsiębiorcy. Na gruncie niniejszej sprawy żadna z powyższych przesłanek nie została spełniona. Nie tylko nie doszło do ryzyka zniekształcenia zachowań strony powodowej, ale również sytuacja nie wypełnia przesłanek sprzeczności z dobrymi obyczajami oraz winy po stronie pozwanego, a świadczy o tym całokształt okoliczności przytoczonych w odpowiedzi na pozew.

Wobec nieuwzględnienia roszczeń głównych opartego na twierdzeniu o nieważności umowy oraz roszczeń ewentualnych opartych na twierdzeniach o abuzywności klauzuli zmiennego oprocentowania, Sąd dokonał oceny kolejnego roszczenia ewentualnego powoda, w którym domagał się on ukształtowania stosunku prawnego wynikającego z umowy kredytu hipotecznego nr(...) przez oznaczenie sposobu wykonania zobowiązania i wysokości świadczenia w ten sposób, że: 1) od dnia 2 listopada 2021 r. wskaźnik referencyjny WIBOR 3M we wszystkich postanowieniach umownych zastępuje się wskaźnikiem referencyjnym WIRON (poprzednia nazwa - WIRD, tj. W. Indeks Rynku Depozytowego) publikowanym obecnie przez (...) S.A.; 2) maksymalna wysokość odsetek wynikających z Umowy nie może w stosunku rocznym przekraczać wysokości 8,87% oraz powstałą z tego tytułu w okresie od dnia 2 listopada 2021 r. do dnia uprawomocnienia się orzeczenia w niniejszej sprawie nadpłatę zalicza się na poczet spłaty kapitału kredytu. Powód opierał swoje roszczenie na klauzuli rebus sic stantibus wyrażonej w art. 357⁽¹⁾ § 1 k.c., wskazując, iż na skutek rosnącej w ostatnim okresie inflacji nastąpił znaczny wzrost raty kapitałowo-odsetkowej w stosunku do raty kapitałowo-odsetkowej aktualnej na dzień zawarcia umowy kredytowej, co z kolei prowadzi nadzwyczajnej zmiany stosunków wypełniając przesłanki zastosowania w/w klauzuli.

Zgodnie z treścią art. 357¹ § 1 k.c. jeżeli z powodu nadzwyczajnej zmiany stosunków spełnienie świadczenia byłoby połączone z nadmiernymi trudnościami albo groziłoby jednej ze stron rażąco stratą, czego strony nie przewidywały przy zawarciu umowy, sąd może po rozważeniu interesów stron, zgodnie z zasadami współżycia społecznego, oznaczyć

sposób wykonania zobowiązania, wysokość świadczenia lub nawet orzec o rozwiązaniu umowy. Rozwiązując umowę sąd może w miarę potrzeby orzec o rozliczeniach stron, kierując się zasadami określonymi w zdaniu poprzedzającym.

Uprawnienie do żądania modyfikacji stosunku zobowiązaniowego powstaje zawsze w ramach danego stosunku i jest z nim związane w tym znaczeniu, że gdyby stosunek ten nie istniał, to nie mogłoby powstać uprawnienie do jego modyfikacji. Jeżeli prawo dopuszcza możliwość żądania modyfikacji stosunku zobowiązaniowego, a strona dotknięta skutkami zmiany okoliczności korzysta ze swojego uprawnienia poprzez wytoczenie stosownego powództwa i zgłoszenie twierdzenia o zaistnieniu przesłanek określonych w art. 357¹ k.c., to powstaje wówczas nowa sytuacja prawna. W stosunku zobowiązaniowym powstaje swoisty stan przejściowy w postaci początku uprawnienia wierzyciela do żądania spełnienia przez dłużnika świadczenia w sposób odmienny niż określony pierwotną treścią zobowiązania, a więc początku wierzytelności, która powstanie (może powstać), jeżeli sąd rozstrzygnie o modyfikacji zobowiązania. Koniecznym elementem przekształcenia owego początku w definitywne prawo podmiotowe w postaci wierzytelności jest konstytutywne orzeczenie sądu, które nada zobowiązaniu nową treść. Jeżeli więc sąd orzeknie o modyfikacji tego stosunku zobowiązaniowego, to będzie on trwał nadal, ale w zmienionej treści. W przypadku przeciwnym, czyli w przypadku oddalenia powództwa, zobowiązanie wygaśnie z mocą wsteczną, od chwili jego wykonania. Do czasu zapadnięcia rozstrzygnięcia trwa stosunek zobowiązaniowy, który stanowić może podstawę decyzji sądu (tak m.in. W. Popiołek, *W sprawie zastosowania klauzuli 'rebus sic stantibus' do zobowiązań 'wykonanych' po wniesieniu pozwu [w:] J. Pisuliński, P. Tereszkievicz, F. Zoll (red.), Rozprawy z prawa cywilnego, własności intelektualnej i prawa prywatnego międzynarodowego. Księga pamiątkowa dedykowana profesorowi Bogusławowi Gawlikowi, s. 172-174, Warszawa 2012 r.)*

Wskazania wymaga, iż przesłankami zastosowania art. 357¹ § 1 k.c. są:

nadzwyczajna zmiana stosunków;

nadmierna trudność w spełnieniu świadczenia lub groźba rażącej straty dla jednej ze stron;

związek przyczynowy między zmianą stosunków a utrudnieniami w wykonaniu zobowiązania czy groźbą straty;

nieprzewidzenie przez strony przy zawieraniu umowy wpływu zmiany stosunków na wykonanie zobowiązania.

Podstawową przesłanką zastosowania art. 357⁽¹⁾ k.c. jest zaistnienie zmiany stosunków, której można przypisać charakter nadzwyczajny. Pojęcie „stosunków” odnosi się do stosunków społecznych, w tym zwłaszcza gospodarczych. Chodzi o uwarunkowania, które dotyczą większej grupy podmiotów lub wręcz mają charakter powszechny (por. wyrok Sądu Najwyższego z dnia 19 listopada 2014 r., sygn. akt II CSK 191/14, *Legalis* nr 1180685), nie dotyczą zaś jedynie indywidualnej sytuacji strony bądź stron stosunku zobowiązaniowego (por. np. wyrok Sądu Najwyższego z dnia 7 maja 1993 r., sygn. akt I CR 5/93, *Legalis* nr 557957; wyrok Sądu Najwyższego z dnia 22 kwietnia 2005 r., sygn. akt III CK 594/04, *Legalis* nr 71197). Tylko taka zmiana stosunków, której można przypisać charakter nadzwyczajny, tj. wyjątkowa, normalnie niespotykana, uzasadnia zastosowanie klauzuli *rebus sic stantibus*. Nadzwyczajność musi cechować zmianę stosunków, nie zaś zdarzenie, które ją powoduje. Nadzwyczajna zmiana stosunków może, ale nie musi zostać spowodowana nadzwyczajną przyczyną (np. klęską żywiołową). Może się bowiem zdarzyć, że przyczyny „zwykłe” doprowadzą do nadzwyczajnych skutków. Artykuł 357⁽¹⁾ k.c. może znaleźć zastosowanie np. w razie nadzwyczajnej zmiany sytuacji gospodarczej. Zdarzenia natury makroekonomicznej, takie jak gwałtowny spadek PKB itp., na ogół nie mają samodzielnego znaczenia dla zastosowania w/w klauzuli. Dopiero ich wpływ na uwarunkowania bezpośrednio związane z wykonywaniem danego zobowiązania, np. gwałtowny spadek podaży lub popytu i związana z nim zmiana cen danego towaru lub usługi, nabierają takiego znaczenia. Nadzwyczajna zmiana stosunków to zmiana istotnie wykraczająca poza granice tzw. normalnego (zwykłego) ryzyka kontraktowego, które (w różnej skali) towarzyszy wykonywaniu wszystkich zobowiązań umownych. W ujęciu Sądu Najwyższego w postanowieniu z dnia 24 kwietnia 2019 r. (I CSK 640/18, *Legalis*) chodzi o „zdarzenia nadzwyczajne o charakterze powszechnym, niezależne od

woli stron, wykraczające poza typowe ryzyko gospodarcze” (kom. art. 357¹ KC red. serii Osajda/red. tomu Borysiak 2023, wyd. 31/R. Morek).

Zwykle ryzyko kontraktowe to takie ryzyko, z którym należy się zawsze liczyć przy zawieraniu umowy danego rodzaju (por. wyrok Sądu Najwyższego z dnia 9 grudnia 2005 r., sygn. akt III CK 305/05, Legalis nr 97793). Przy jego ocenie mogą też jednak mieć znaczenie szczególne uwarunkowania indywidualne. Nie sposób a priori rozciągać oceny, że dane ryzyko jest zwykłym ryzykiem kontraktowym, na inne przypadki. Na przykład ocena, że co do zasady zwykłym ryzykiem kontraktowym jest obiektywny brak możliwości pozyskania przez stronę finansowania, tzn. środków niezbędnych do wykonania umowy (por. wyrok Sądu Apelacyjnego w Szczecinie z 25 kwietnia 2013 r., sygn. akt I ACa 83/13, Legalis nr 744274), nie wyklucza możliwości przyjęcia, że nagle zmiana utrwalonej w czasie polityki kredytowej banków w odniesieniu do podmiotów należących do określonej branży miała charakter nadzwyczajny (kom. art. 357¹ KC red. serii Osajda/red. tomu Borysiak 2023, wyd. 31/R. Morek). Do okoliczności typowo uznawanych w orzecznictwie za zwykle ryzyka kontraktowe należą m.in. ryzyko zmiany kursów walut, w tym zwłaszcza franka szwajcarskiego (por. wyrok Sądu Apelacyjnego w Warszawie z dnia 26 marca 2013 r., sygn. akt VI ACa 1079/12, Legalis nr 737347; wyrok Sądu Apelacyjnego w Warszawie z dnia 25 kwietnia 2014 r., sygn. akt I ACa 1502/13, Legalis nr 993629).

W niniejszej sprawie argumentację dotyczącą nadzwyczajnej zmiany stosunków powód opierał na dynamicznie rosnącej inflacji wskazując, iż ta nie tylko przyczynia się do wzrostu wysokości rat kapitałowo-odsetkowych, które co miesiąc powód jest zmuszony uiszczać, ale powoduje również znaczne obniżenie się standardu jego życia. Powód wskazywał, iż w dniu zawarcia umowy kredytowej strony nie przewidywały opisanej wyżej nadzwyczajnej zmiany stosunków, nie obejmowały tym bardziej swoją świadomością także następstw tej zmiany.

W ocenie Sądu opisanego przez powoda i występującego obecnie zjawiska inflacji nie sposób uznać za zdarzenie nadzwyczajne, kwalifikujące je do zastosowania klauzuli rebus sic stantibus. Wyjaśnienia wymaga, iż inflacja jest zjawiskiem ekonomicznym polegającym na wzroście ogólnego poziomu cen towarów i usług oferowanych w gospodarce. Jak słusznie wskazał pozwany inflacja przybiera charakter procykliczny, co jest związane z występującymi w gospodarce cyklami koniunkturalnymi polegającymi na wahaniami mierników ekonomicznych odnotowywanych na podstawie rosnącej krzywej trendu wzrostu gospodarczego. W ocenie Sądu obecnej inflacji nie można uznać zjawiskiem niezwykłym, niespotykanym czy niezmiennym rzadkim, a zjawiskiem normalnym, mającym charakter globalny. Jako przykłady zdarzeń powodujących nadzwyczajną zmianę stosunków wskazuje się epidemie, operacje wojenne, różnego rodzaju klęski żywiołowe, nadzwyczajną, szczególnie głęboką zmianę sytuacji gospodarczej, objawiającą się hiperinflacją, gwałtownym spadkiem dochodu narodowego, masowymi upadłościami przedsiębiorstw, ale również mogą to być zaskakujące zmiany stawek celnych lub podatkowych (por. wyrok Sądu Apelacyjnego w Warszawie z dnia 25 września 2013 r., sygn. akt VI ACa 71/13, Legalis nr 831486). Ostatnio odnotowane zjawisko hiperinflacji w Polsce widoczne było na przełomie lat 80 i 90, osiągając punkt kulminacyjny w lutym 1990 r., kiedy poziom (hiper)inflacji w Polsce wyniósł 1180%. Wskazać należy, iż choć w lutym 2023 r. poziom inflacji w Polsce wyniósł 18,4%, to z danych statystycznych Głównego Urzędu Statystycznego wynika, iż w okresie od 2009 do 2021 r. wynosiła ona kilka procent, a obecnie odnotowuje się stały spadek inflacji (marzec 2023 r. – 16,1%, kwiecień 2023 r. – 14,7%, maj 2023 r. – 13%, czerwiec 2023 – 11,1 %, lipiec 2023 – 10,6 %, sierpień 2023 – 10,1 %, wrzesień 2023 – 8,2 %, październik 2023 – 6,5 %). W dacie zawierania przez powoda spornej umowy poziom inflacji wynosił 3,6 (GUS). Z tego względu obecnie występującej inflacji nie sposób uznać za zjawisko nadzwyczajne, co uniemożliwia spełnienie przesłanki nadzwyczajnej zmiany stosunków wyrażonej w art. 357¹ § 1 k.c., a tym samym prowadzi do nieuwzględnienia roszczenia ewentualnego powoda. Inflacja występuje zawsze i zawsze ma zmienny charakter, jest to zjawisko powszechne i globalne. Zmienność poziomu inflacji krajowej w okresie trwania umowy stanowiącej przedmiot niniejszego sporu nie pozwala na uzasadnione przyjęcie, iż doszło do istotnej zmiany stosunków w rozumieniu art. 357 (1) par. 1 kc lub też do istotnej zmiany siły nabywczej pieniądza w rozumieniu art. 358(1) par. 3 kc.

O kosztach postępowania Sąd orzekł w punkcie drugim sentencji wyroku, zgodnie z zasadą odpowiedzialności za wynik sprawy wyrażoną w art. 98 k.p.c.. Na podstawie art. 108 kpc Sąd pozostawił wyliczenie kosztów procesu referendarzowi sądowemu.